

lev

LEV BLADET NR. 6. OKTOBER 2015

FØRTIDS- PENSION

Skæv reform giver
politiske bekymringer

Landsforeningen
LEV

UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE

FOKUS

16

Vigtige
afgørelser –
Retten til
ledsagelse
slået fast

LÆS OGSÅ

26

Venskabs-
foreningen –
Frivillige
udvikler
dagtilbud

- Skolen på Børstervænget
LAVUK

Mediefag
Idræt & friluftsliv
Mad & Sundhed
Voksenliv

Ny ungdomsuddannelse - nyt indhold
STU - ungdomsuddannelse på Lavuk

Vi tilbyder gratis praktikophold for interesserede unge!

- Uddannelsen skal bidrage til at de unge
 - bedre kan håndtere og strukturere voksenlivet
 - kan skabe og vedligeholde sociale relationer
 - får en meningsfuld fritid og klare egen boligsituation
 - bliver afklaret i forhold til et job eller beskæftigelse

Der udarbejdes en uddannelsesplan for den enkelte, som indledes med et 12 ugers afklaringsforløb. Herefter tilrettelægges uddannelsen.

QR code: skolen@lavuk.dk www.lavuk.dk

Bostedet Åhusene

Østergade 45 F, St.
8300 Odder
Tlf. 87 80 36 40
www.aahusene-odder.dk

Café Pakhuset
En særlig Café med god tid til det hele

Østergade 41, 10 - 2650
Børstervænget 5, 8300 Odder, tlf. 87 80 36 40
www.cafepakhuset.dk

Alle mennesker kan udvikle sig

Vil du lære nyt og have nye kompetencer? På JAC tilbyder vi læringsforløb og kurser som en del af alle vores beskyttede værkstedstilbud og aktivitets- og samværstilbud, der kan give dig nye muligheder i livet.

Vi har også støttet beskæftigelse, STU, afklaringsforløb og jobformidling til dig med særlige behov.

Vi har samlet alle vores læringsforløb, kurser og tilbud i et katalog, som du kan rekvirere på tlf.: 4528 0528 eller se på vores hjemmeside www.jacinfo.dk.

Sandtoften 3-7 · 2820 Gentofte
Tlf.: 4528 0528 · jacinfo@gentofte.dk

JOB- & AKTIVITETSCENTERET

LAMPESHOP.DK
Designerlamper til din bolig

Gubi, Turbo Pendant large white (Ø 54cm.) **5995,-**

Secto, Octo pendel black (Ø 54 cm.) **4995,-**

Tilmeld dig vores nyhedsmail og modtag nyheder, rabatkoder og gode tilbud fra Lampeshop.dk

10% rabat
til LEV BLADETS læsere på alle lampekøb indtil 31. januar 2016. Brug rabatkoden lev2015

Ring eller skriv til vores dygtige lampespecialister – der gerne giver dig svar når du har spørgsmål til dine fremtidige lampeønsker. Både Gurli og Gitte har mange års erfaring med rådgivning når du skal vælge den rigtige belysning.

Lampeshop.dk A/S CVR nr. 87600319
Samsøvej 13 8382 Hinnerup
Kontakt os på følgende:
Telefon: 87 54 68 17
E-mail: info@lampeshop.dk

Tradition, ellight, VERPAN, DARØ, Piet Hein, BELID, GUBI, FRANDSEN, FLOS, embocco, DYBERG LARSEN, Secto Design, LAMPESHOP, LE KLINT, LIGHT-POINT, David, normann, Vasaantti, LUCE PLAN

TRUSTPILOT

indhold

- 4 Kort nyt**
- 5 Leder**
- Kommunale serviceniveauer på nul dages ledsagelse erklæret for ugyldige
- 6 Rundspørge til politikere om førtidspension**
- Skæv reform giver politiske bekymringer
- 12 Protester gav resultat** – Forslag om at nedlægge bofællesskab droppet
- 15 Ulighed i retssikkerhed**
- Fortæl LEV om dem, der kommer i klemme, når kommunen sparer
- 16 Principielle afgørelser** – Retten til at have hjælp med på ferie slået fast
- 18 Frygt for forringelse af sårbare borgeres rettigheder**
- Ændring af servicelov tages op igen
- 19 LEVs landskonference** – Inklusion hele livet
- 20 LEVs Aftentelefon** – et nyt tilbud om en støttende samtale
- 23 Giv et bidrag til LEV**
- 25 1000 i job** – det skal fejres
- 26 Venskabsforeningen** – Frivillige udvikler dagtilbud
- 33 Det skrev vi dengang** – Nedslag i gamle LEV blade
- 36 Fest i 'Gaden'** – Frivillige hjælper mennesker med handicap en tur 'i byen'
- 41 LEV nyt**
- 42 Kort nyt**

'HOUSE-SWAPPING' FOR MENNESKER MED MULTIHANDICAP

House-swapping som ferieform vinder indpas verden over. Og nu er det måske også ved at blive en mulighed for mennesker med multihandicap. Skansebakken i Vejle og Lynghuset i København, hvor der begge steder bor mennesker, som har stort behov for støtte i hverdagen, har i hvert fald prøvet ideen af. Fire beboere fra Skansebakken byttede således i september bolig med fire beboere fra Lynghuset i fire dage.

Pædagoger fra begge centre tog med som ledsagere på turen, som for landboernes vedkommende bestod af cykelture rundt i København på særlige handicapcykler. De oplevede bylivet og fornemmede storbyens puls. I Brejning, hvor Skansebakken ligger, blev byboerne modsat introduceret for Brejnings skønne natur, forskellige friluftaktiviteter, og de fik i det hele taget udfordret deres sanser.

Bliver udvekslingen en succes, er planen at fortsætte med den nye ferieform, skriver Fredericia Avisen.

Hvad er en original?

Forskellige tiders syn på det 'anderledes', dels som noget personer kan eftertrægte, dels som noget der ikke kan rummes indenfor det 'normale' samfunds rammer. Det er temaet på Historisk Selskab for Handicap og Samfunds (HSHS) årsmøde den 6. november.

Her vil man kunne høre John Bertelsen og Birgit Kirkebæk fortælle om "De der ikke kan rummes. Om bortsendelse til Amerika af personer fra Tvangsarbejdsanstalten i Saksøbing", Claus Nielsen om "De gode og de onde – og dem fra Lolland", Enna G. Mikelsen om "Nedsendelse af 'anderledes' personer fra Færøerne til institutioner i Danmark" og Sarah Smed om "Potentialerne i originalerne. På forsorgsmuseet i Svendborgs gamle fattiggård formidles der for, om og med samfundets skæve eksistenser – før og nu".

Konferencen finder sted i Handicaporganisationernes Hus, Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup.

Prisen for at deltage er kr. 400 for medlemmer af HSHS og kr. 850 for ikke-medlemmer. Tilmelding og yderligere information på hshs.mono.net.

Efter konferencen er der generalforsamling i HSHS.

De Åndssvages Historie

DR 1 sender mellem jul og nytår dokumentarserien "De Åndssvages Historie". Det er fortællingen om danskernes syn på mennesker med udviklingshæmning og udviklingshæmmedes syn på alle os andre gennem tiden.

Serien, der er produceret af Hansen & Pedersen Film og Fjernsyn i samarbejde med TV Glad, tager seeren med på en rejse gennem de åndssvages historie og vil i løbet af tre programmer sætte fokus på udviklingshæmmedes rettigheder. Fra den gang hvor overtroen herskede, og man mente, at djævelen eller ondskaben havde taget plads i den udviklingshæmmede. Til de senere blev til en stor gruppe af åndssvage, hvor også almindeligt begavede spastikere hørte til.

I dag vælger vi det blidere begreb udviklingshæmmede, men har rettighederne fulgt med måden, vi som samfund opfatter 'åndssvage' på? Hvad må en udviklingshæmmede for eksempel som en 'normal' ikke må og omvendt?

Udviklingen beskrives igennem interviews med nulevende mennesker med udviklingshæmning, der oplevede forholdene i en tid, hvor det var overlægen, der bestemte alt – til i dag, hvor forholdene og individet er kommet i fokus.

Vigtige afgørelser:

Kommunale serviceniveauer på nul dages ledsagelse erklæret for ugyldige

I dette nummer af LEV Bladet fortæller vi nyheden om to nye principafgørelser fra Ankestyrelsen. De handler begge om udviklingshæmmedes ret til at få ledsagelse i forbindelse med ferie og fritidsaktiviteter. Styrelsens klare melding er, at mennesker med udviklingshæmning selvfølgelig har krav på socialpædagogisk støtte og ledsagelse i forbindelse med ferier, fritidsaktiviteter og lignende, hvis de ikke kan færdes på egen hånd.

I den ene af principafgørelserne giver styrelsen borgeren ret til fem dages ferie, hvilket jo ikke i sig selv er imponerende. Det er i hvert fald langt fra de 15 timer månedlig som andre med et ledsagelsesbehov kan få via ledsageordning efter § 97. Men afgørelsen er alligevel en vigtig markering, som rammer en pæl igennem flere kommuners forsøg på at afskære borgeren fra denne type ledsagelse ved at vedtage serviceniveauer med nul dages ledsagelse.

Den slags serviceniveauer må nu endelig være erklæret for entydigt lovstridige.

Principafgørelserne er udsendt på baggrund af to konkrete sager. I en af dem havde en borger ansøgt sin kommune om støtte og ledsagelse til en ferie. Kommunen gav afslag, og borgeren – sammen med hendes værge – valgte at klage, hvilket betød at sagen havnede i Ankestyrelsen.

Det er fuldkomment afgørende, at der er nogle, som har ressourcerne til at klage og få kommunens afgørelse til bedømmelse i Ankestyrelsen. Både for den pågældende borger selv, men også for andre, der ikke har de ressourcer, som det kræver at køre en klagesag.

Konsekvensen af en principafgørelse er nemlig – ifølge loven – at alle landets kommuner skal justere deres praksis efter den. Kommunerne er forpligtet til at kigge på deres egne afgørelser af lignende karakter og rette ind efter den linje, som Ankestyrelsen hermed udstikker.

Om vi vil se denne ændring af kommunernes praksis må tiden vise. Belært af historien er jeg desværre nødt til kun at være forbeholdent optimistisk.

FORTÆL OS OM BRUD PÅ RETSSIKKERHEDEN

Jeg er sikker på, at mange pårørende nok skal sørge for at bruge principafgørelserne i en ansøgningsproces over for kommunen – og dermed få kæmpet en forbedring af mulighederne for støtte og ledsagelse i forbindelse med ferier og udflugter igennem for deres datter, søn, søster eller bror. Det er godt.

Anderledes forbeholden er jeg nødt til at være, når det gælder situationen for udviklingshæmmede, som ikke har nogen til at hjælpe sig med en ansøgning til kommunen eller en klage til Ankestyrelsen. Kan vi regne med, at kommunerne af sig selv sørger for at rette deres praksis i forhold til denne gruppe sårbare borgere? Nok i en del tilfælde, men som vi har set det på andre områder, findes der kommuner, som er villige til at gå meget langt, når det handler om at beskytte kommunens budget mod udgifter.

Mange med handicap er blevet ramt af besparelser de senere år. Men for mig bliver det stadig mere tydeligt, at de helt store tabere i de efterhånden årelange statslige og kommunale angreb

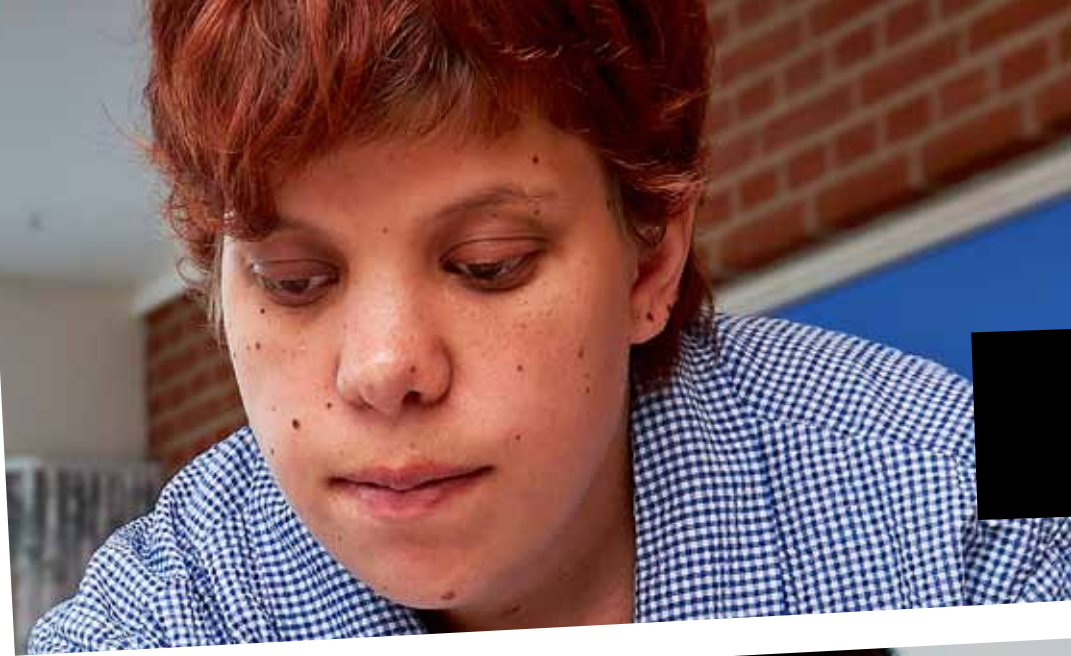
på handicapområdet netop er dem uden forudsætninger for at beskytte deres egen retssikkerhed. De udviklingshæmmede, hvis fundamentale retssikkerhed er truet, fordi de ikke har nogen, som kan bistå dem, for eksempel i forbindelse med en klagesag på det sociale område.

Som du kan læse inde i bladet, har LEV derfor besluttet at åbne mulighed for, at pårørende, medarbejdere og ledere anonymt kan viderebringe information til os om, hvordan de oplever retssikkerhedssituationen for mennesker med udviklingshæmning. Det håber jeg, at du og mange andre vil benytte dig af. Mit håb er, at den viden kan råbe politikerne op og vise, at der er behov for handling.

AF SYTTER KRISTENSEN,
LEVS LANDSFORMAND

LEV har besluttet at åbne mulighed for, at pårørende, medarbejdere og ledere anonymt kan viderebringe information til os om, hvordan de oplever retssikkerhedssituationen for mennesker med udviklingshæmning.

Skæv reform giver politiske bekymringer

Folketingets beskæftigelsesordførere undsiger på stribe førtidspensionsreformens virkning i forhold til unge med udviklingshæmning: Det er dybt problematisk, at så mange udviklingshæmmede ikke længere kan få pension. LEVs landsformand kræver nu, at der kommer handling bag, så der kan blive rettet op på skævhederne.

Det er en ommer. Det må være konklusionen på de svar, som LEV har fået fra en række beskæftigelsesordførere i Folketinget om førtidspensionsreformen og dens virkning på mennesker med udviklingshæmning. Helt konkret er det i dag kun cirka halvdelen af unge udviklingshæmmede, der tildeles førtidspension i forhold til før reformen. I stedet bliver de visiteret til udsigtsløse arbejdsprøvninger.

Sofie Carsten Nielsen fra De Radikale svarer blandt andet, at "vi var dengang opmærksomme på den særlige problemstilling, der er omkring unge udviklingshæmmede og førtidspension. Vores holdning var – og er – at denne gruppe fortsat skal tilkendes førtidspension, da vi her har et gøre med nogle af vores allersvageste borgere."

De radikale var med i forliget om reformen, men er enige med LEV i, at reformen har haft de forkerte konsekvenser for udviklingshæmmede. Leif Lahn Jensen fra Socialdemokraterne, der også var med i forliget, følger op med en konstatering af, at det skal sikres, at "... de unge mennesker, der jo under ingen omstændigheder har andre muligheder end førtidspension, ikke kommer i klemme. Det var intentionen, og det skal også være praksis." Karsten Hønge fra SF, som også lagde stemmer

til forliget, er overrasket over udviklingen: "Det har aldrig været et mål, at så mange færre udviklingshæmmede skulle have pension."

Regeringspartiet Venstres beskæftigelsesordfører, Hans Andersen, er mere tøvende: "Det er et selvstændigt formål med førtidspensionsreformen at reducere antallet af personer, der tilkendes førtidspension, og at flere personer i stedet får et liv med uddannelse og arbejde." Men på spørgsmålet: "Er du tryk ved udviklingen på området set i lyset af, at mange udviklingshæmmede og deres pårørende ikke har ressourcerne til at klage over kommunens afgørelser?", svarer han: "Fra politisk hold følger vi naturligvis implementeringen af reformen tæt, og det er også årsagen til, at beskæftigelsesministeren vil indkalde til et forligskredsmøde i efteråret 2015."

Hverken Dansk Folkeparti eller Enhedslisten var en del af forligsgruppen bag fleks- og førtidspensionsreformen. De mente begge, at det ville ramme de svageste hårdt. Begge partier er derfor også positive over for, at der bliver gjort noget på Christiansborg for at sikre, at netop de svageste bliver sikret førtidspension. Det er Alternativet, der ikke var i Folketinget, da forliget blev vedtaget, også.

Sytter Kristensen, formand for Landsforeningen LEV, mener, at ordførernes svar viser, at det nu er tid til handling:

- LEV har gennem sin rådgivning fået mange henvendelser fra borgere og pårørende, som har oplevet, at kommunerne fortsætter den meget restriktive tilkendelsespraksis – også selvom det burde være tydeligt for enhver, at der er tale om borgere, som aldrig bliver selvforsørgende. Vi kan ikke være bekendt at sende unge udviklingshæmmede ud i lange afklarings- eller ressourceforløb, som alligevel ender med en førtidspension. Det skaber utryghed hos både den udviklingshæmmede og de pårørende.

TALLENE TALER FOR SIG SELV

Ankestyrelsens statistik over ny-tilkendelser af førtidspension viser, at der i perioden fra 2009 til 2012 var mellem 508 og 673 personer under 30 år, som fik tilkendt en førtidspension med begrundelserne "mental retardering" eller "Downs syndrom". Men efter førtidspensions- og fleksjobreformen trådte i kraft i 2013, faldt antallet til blot 276. Det lave niveau for tilkendelser fortsatte i 2014, og Ankestyrelsens opgørelse for første kvartal af 2015 viser, at antallet her var 81. Hvis den udvikling fortsætter i de tre øvrige kvartaler af 2015, vil der altså i år blive tildelt førtidspension til cirka 320 personer. Det er en lille stigning i forhold til 2014, men stadig væsentligt under tallene fra før reformen trådte i kraft.

HYRDEBREV UDEN EFFEKT

På baggrund af den bekymring og kritik, som blandt andet LEV havde rejst over for daværende socialminister Manu Sareen, udsendte ministeren i september 2014 et hyrdebrev til kommunerne. Her påpegede socialministeren, at reformen

ikke var tiltænkt unge, som ikke havde andre muligheder. Ministerens skrev, at hans forventning til reformen var, at tilgangen til førtidspensioner ville være relativt uændret for de fleste handicappede, herunder udviklingshæmmede. Der er tale om sager, hvor der både før og efter reformen i langt de fleste tilfælde skal tilkendes førtidspension, mente ministeren.

Manu Sareen slog derfor fast, at kommunerne skulle være opmærksomme på, at der skulle tilkendes førtidspension – herunder til unge – hvis det er åbenbart formålsløst at forsøge at udvikle arbejdsevnen. Hyrdebrevet har desværre ikke haft nogen nævneværdig effekt, for ifølge Ankestyrelsens tal ser den restriktive tilkendelsespraksis stort set ud til at fortsætte. Selv med den beskedne stigning i tilkendelserne i 2015 er der stadig meget langt til niveauet fra før reformen.

MINISTER: AFGØRENDE MED INDIVIDUEL VURDERING

LEVs rundspørge til beskæftigelsesordførerne har fået Finn Sørensen (EL) til at stille beskæftigelsesminister Jørn Neergaard Larsen en række spørgsmål i Folketingets Beskæftigelsesudvalg om førtidspension til udviklingshæmmede. Finn Sørensen spørger blandt andet ministeren, hvordan regeringen vil sikre, at kommunerne efterlever lovens intentioner om, at udviklingshæmmede er en målgruppe, hvor det oftest er formålsløst med arbejdsprøvninger og ressourceforløb.

Det spørgsmål svarer ministeren ikke direkte på, men understreger, at "udviklingshæmning kan dække over betydelige forskelle i begrænsninger og udviklingsmuligheder. Derfor er det afgørende, at der i hver enkelt sag foretages en konkret vurdering."

Det er LEVs formand, Sytter Kristensen, sådan set enig i, men understreger samtidig:

- Selvfølgelig skal man altid foretage en konkret vurdering, for man kan ikke skære folk over en kam. Det gælder udviklingshæmmede såvel som alle andre. Ministeren erkender faktisk, at personer, der er så syge eller har så åbenlyse funktionsnedsættelser, at det ikke giver mening at udvikle arbejdsevnen, skal undtages fra ressourceforløb og skal tilkendes førtidspension. Forhåbentlig får han snart øjnene op for, at langt de fleste udviklingshæmmede aldrig vil

komme i nærheden af en arbejdsevne, der i sig selv kan sikre et tilstrækkeligt forsørgelsesgrundlag."

FÆLLES ANSVAR AT FÅ RETTET OP

Om de politiske ordføreres bekymringer her i bladet står til troende, kan kun tiden vise. Alle ordførerne har i hvert fald givet til kende over for LEV, at den situation, vi ser i dag, er uholdbar og slet ikke var hensigten med reformen. Uanset partifarve – rød eller blå – må det være et fælles ansvar at få rettet op på de utilsigtede konsekvenser af reformen, som har efterladt mange udviklingshæmmede med et kommunalt afslag på førtidspension og dermed et utilstrækkeligt forsørgelsesgrundlag. Beskæftigelsesminister Jørn Neergaard Larsen har indtil videre været kaldt i samråd den 6. oktober om regeringens politik på blandt andet førtidspensionsområdet, men da samrådet fandt sted efter LEV-redaktionens deadline, bringer vi omtalen af samrådet i næste nummer af LEV-bladet.

Selvfølgelig skal man altid foretage en konkret vurdering, for man kan ikke skære folk over en kam. Det gælder udviklingshæmmede såvel som alle andre. Ministeren erkender faktisk, at personer, der er så syge eller har så åbenlyse funktionsnedsættelser, at det ikke giver mening at udvikle arbejdsevnen, skal undtages fra ressourceforløb og skal tilkendes førtidspension.

Sytter Kristensen, formand for LEV

Spørgsmål og svar fra ordførere

**Finn Sørensen,
Enhedslisten**

**Bent Bøgsted,
Dansk Folkeparti**

**Hans Andersen
Venstre**

<p>Svarer udviklingen i pensionstildeling til unge med udviklingshæmning efter førtidspensionsreformens indførelse til de forventninger, I havde i forhandlingerne om reformen?</p>	<p>Enhedslisten var modstander af reformen af førtidspension og fleksjob. Vi var overbevist om, at loven ville føre til, at tusindvis af syge mennesker, der ikke er i stand til at forsørge sig selv gennem et arbejde, blot ville blive parkeret på en lavere ydelse og tvunget til arbejdsprøvninger og ressourceforløb, som i mange tilfælde blot forværrer deres situation, fysisk, psykisk og økonomisk. Det er vi blevet bekræftet i af den faktiske udvikling. Men vi havde da en forventning om, at man ikke ville gå så hårdhændet til værks over for gruppen af udviklingshæmmede, som udtrykkelig er nævnt som en gruppe, der ikke skal igennem møllen af arbejdsprøvninger og ressourceforløb for at kunne tilkendes førtidspension.</p>	<p>Dansk Folkeparti forlod forhandlingerne, da vi kunne se, at det ville ramme de svageste for hårdt. Om det lever op til forventningerne, må de partier, der er med i forliget, svare på. Som DF ser det, var der tale om et rent spareforslag, der skulle få færre på førtidspension.</p>	<p>Det er et selvstændigt formål med førtidspensionsreformen at reducere antallet af personer, der tilkendes førtidspension, og at flere personer i stedet får et liv med uddannelse og arbejde. Det er derfor i overensstemmelse med forventningerne, at antallet af tilkendelser af førtidspension falder. Men det var også vigtigt for Venstre i forbindelse med forhandlingerne om reformen, at der fortsat skal tilkendes førtidspension til personer under 40 år, hvis deres arbejdsevne er væsentligt og varigt nedsat, og det er helt åbenbart formålsløst at forsøge at udvikle deres arbejdsevne. Det står endda i lovforslagets bemærkninger, at "personer, der er så syge eller har så betydelige funktionsnedsættelser, at det er helt åbenbart formålsløst at forsøge at udvikle arbejdsevnen, stadig skal kunne tilkendes førtidspension. Det kan for eksempel være borgere med en betydelig nedsat funktionsevne som følge af udviklingshæmning og personer med en alvorlig hjerneskade".</p>
<p>Deler du den bekymring, som kommer til udtryk i tidligere socialminister Manu Sarens brev til kommunerne?</p>	<p>Vi deler fuldt ud bekymringen.</p>	<p>Det er nok mere bekymrende, at Manu Sareen ikke erkender, at det skulle få færre på førtidspension, og at loven ikke giver klare retningslinjer for et oplagt tilfælde.</p>	<p>Det er også årsagen til, at den daværende minister for børn, ligestilling, integration og sociale forhold i 2014 udsendte et hyrdebrev til kommunerne, hvor det blev indskærpet overfor dem, at de ikke skal iværksætte tiltag for at udvikle arbejdsevnen hos personer, hvor det er formålsløst. Disse personer skal selvfølgelig tilbydes førtidspension og ikke deltage i et ressourceforløb.</p>
<p>Hvad er din reaktion på, at faldet i tilkendelsen af førtidspensioner ser ud til at fortsætte, trods den tidligere socialministers brev?</p>	<p>Vores reaktion er, at loven åbenbart ikke er klar nok, hvad dette angår, siden kommunerne kan sidde anbefalingerne fra regeringen overhørig.</p>	<p>Der er noget, der kan tyde på, at den tidligere socialminister oversolgte reformen af førtidspension.</p>	<p>Det er korrekt, at der er sket et fald i antallet af under 30-årige, der fik tilkendt førtidspension på grund af udviklingshæmning i 2013. Antallet af unge, der fik tilkendt førtidspension på grund af udviklingshæmning steg dog lidt fra 2013 til 2014. Ser man på tilkendelsesmønstret i et lidt længere perspektiv, ligger tilkendelsesniveauet i 2014 for under 20-årige med udviklingshæmning på niveau med en række tidligere år. Dog skal man passe på med at vurdere udviklingen i tilkendelser og afslag generelt i forhold til konkrete diagnoser, da den samme diagnose kan have vidt forskellige konsekvenser for forskellige mennesker. For nogle udviklingshæmmede vil det være en mulighed for eksempel at komme i et fleksjob, mens det ikke vil være det for andre. Derfor skal der altid gennemføres en individuel vurdering af, hvad der er bedst for det enkelte menneske.</p>
<p>Vil du tage initiativ til at se nærmere på kommunernes praksis i forhold til tilkendelser?</p>	<p>På baggrund af LEVs oplysninger har vi allerede rejst sagen over for ministeren – nu beskæftigelsesministeren. Vi har bedt ministeren om en redegørelse for tilkendelser af førtidspension til udviklingshæmmede, og hvad han vil gøre for at sikre, at lovens bemærkninger om tilkendelse af førtidspension til udviklingshæmmede bliver efterlevet af kommunerne. Vi vil samtidig spørge ministeren, hvordan Ankestyrelsen har forholdt sig til de klager, der har været på dette område, og om ministeren på den baggrund mener, at der er grund til at præcisere lovteksten, så kommunerne ikke kan være i tvivl om, at her er en oplagt målgruppe for tilkendelse af førtidspension.</p>	<p>Det har jeg talt med beskæftigelsesministeren om, men han er jo bundet af et forlig, som DF ikke er med i.</p>	<p>Borgere, som får et afslag på førtidspension, har mulighed for at klage til Ankestyrelsen, som så skal tage stilling til kommunens afgørelse. Ankestyrelsen har en vigtig praksiskoordinerende rolle i forhold til at sikre, at kommunerne implementerer reformen korrekt.</p>
<p>Er du tryk ved udviklingen på området set i lyset af, at mange udviklingshæmmede og deres pårørende ikke har ressourcerne til at klage over kommunens afgørelser?</p>	<p>Jeg er aldeles utryk ved situationen. Det er rystende, at kommunerne kan behandle en meget svag og udsat gruppe mennesker og deres pårørende på denne måde. Det er rystende, at der er indført en lovgivning, som åbenbart – hvis man kun holder sig til lovens tekst – gør det muligt. Det er blot endnu et argument for, at denne lov hurtigst muligt skal laves om, så vi sikrer, at kommunerne ikke kan behandle udsatte borgere så menneskeligt, som tilfældet er.</p>	<p>Nej, absolut ikke.</p>	<p>Fra politisk hold følger vi naturligvis implementeringen af reformen tæt, og det er også årsagen til, at beskæftigelsesministeren vil indkalde til et forligskredsmøde i efteråret 2015.</p>

**Torsten Gejl
Alternativet**

**Karsten Hønge
SF**

**Sofie Carsten Nielsen
Radikale**

**Leif Lahn Jensen
Socialdemokratiet**

Svarer udviklingen i pensionstildeling til unge med udviklingshæmning efter førtidspensionsreformens indførelse til de forventninger, I havde i forhandlingerne om reformen?

Jeg synes, det er bekymrende, at mange udviklingshæmmede, som har brug for førtidspension, ikke får det på grund af reformen.

Nej, det har aldrig været et mål, at så mange færre udviklingshæmmede skulle have pension. Vi er meget overraskede over udviklingen.

Har ikke fulgt spørgsmålene, men lavet et generelt svar:

Har ikke fulgt spørgsmålene, men lavet et generelt svar:

Deler du den bekymring, som kommer til udtryk i tidligere socialminister Manu Sareens brev til kommunerne?

Jeg deler de bekymringer, som tidligere socialminister Manu Sareen udtrykker i sit brev til kommunerne. Det er ikke i orden, at man reducerer pensionstildelingen til udviklingshæmmede så markant, som det reformen har resulteret i.

Ja, nogle kommuner er tydeligvis for emsige i jagten på den sidste restarbejdsevne.

Da vi i sin tid lavede reformen, var vores intention, at langt færre skulle være på førtidspension – og langt flere skulle hjælpes tilbage mod arbejdsmarkedet og en tilværelse, hvor de kan forsørge sig selv. Vi ville give flere unge håb om andet end en tilværelse på livslang offentlig forsørgelse. Vi var dengang opmærksomme på den særlige problemstilling, der er omkring unge udviklingshæmmede og førtidspension. Vores holdning var – og er – at denne gruppe fortsat skal tilkendes førtidspension, da vi her har at gøre med nogle af vores allersvageste medborgere. En holdning som min partifælle Manu Sareen i øvrigt gjorde meget klar over for kommunerne i 2014.

For Socialdemokraterne er det vigtigt, at der er en sammenhæng mellem økonomien og den sociale ansvarlighed. Det gik også igen, da vi sad for bordenden i forbindelse med reformen af førtidspension. På den ene side kunne vi nemlig se, at økonomien løb løbsk på en måde, så vi i fremtiden ikke kunne opretholde førtidspension, sådan som den så ud. Der var simpelthen behov for at fremtidssikre førtidspensionen. På den anden side skulle det ske på en måde, hvor sårbare mennesker stadigvæk kan finde tryk og sikkerhed i en førtidspension. Den socialdemokratiske intention var altså, at det både skulle være økonomisk og socialt ansvarligt. Når vi ser disse tal, kan jeg godt blive bekymret for, at praksis og intention ikke længere passer sammen. Det skal beskæftigelsesministeren naturligvis forklare, og det kommer han også til. For Socialdemokraterne er det ikke nok, at man udelukkende tænker i økonomi. Vi skal også have det sociale med på en måde, så de unge mennesker, der jo under ingen omstændigheder har andre muligheder end førtidspension, ikke kommer i klemme. Det var intentionen, og det skal også være praksis.

Hvad er din reaktion på, at faldet i tilkendelsen af førtidspensioner ser ud til at fortsætte, trods den tidligere socialministers brev?

Jeg synes, det er u hensigtsmæssigt, at tilkendelsen af førtidspensioner ser ud til fortsat at falde trods den tidligere socialministers brev.

Det er en meget kritisabelt, at kommunerne åbenbart ikke forstår henvendelsen fra ministeren op. Derfor må ministeren tage sagen om med Kommunernes Landsforening for at sikre en fair behandling i alle landets kommuner.

Derfor bekymrer det mig meget, at vi nu ser, at det lave niveau for tilkendelser af førtidspension til unge udviklingshæmmede fortsætter. Det er ikke – og har aldrig været – intentionen med reformen. Jeg vil bede ministeren se på problemstillingen, samt hvordan vi i højere grad kan forpligte kommunerne på vores politiske ønske om at tage hånd om vores unge udviklingshæmmede og levere den hjælp og støtte, de har brug for.

Vil du tage initiativ til at se nærmere på kommunernes praksis i forhold til tilkendelser?

Da vi ikke er med i forliget, er det svært at tage direkte initiativ til at ændre på det.

Ja, kommunernes praksis skal under lup. SF vil følge op på sagen, blandt andet ved at stille skriftlige spørgsmål til ministeren.

Er du tryk ved udviklingen på området set i lyset af, at mange udviklingshæmmede og deres pårørende ikke har ressourcerne til at klage over kommunens afgørelser?

Den nuværende situation er uholdbar. Det er vigtigt at sikre, at udviklingshæmmede og deres pårørende får den støtte, der skal til for, at de kan leve et godt og trygt liv.

Det er samfundets ansvar, at alle behandles korrekt. Den enkelte familie skal ikke kæmpe mod systemet. Vi må have ændret praksis.

Beskæftigelsesordførerne fra De Konservative og Liberal Alliance er også blevet spurgt, men har ikke svaret trods flere opfordringer.

»Alle har ret til et fedt højskoleophold«

Her bliver
ALLE
set og hørt

Venskaber, oplevelser og udfordringer

Slanke- linjen

Livsglæde
Spis sundt
Dyrk sjov motion

Den praktiske linje

er bl.a.
Have og Natur
Cykelværksted
IT- og
medieværksted

STU

Klar til at flytte
hjemmefra
Leve sundt og
selvstændigt

Højskole er også

Friluftsliv
Musik · Drama
Billedkunst

Djurslands Folkehøjskole

En højskole for alle - også for udviklingshæmmede

www.djfh.dk

Drammelstrupvej 15 · Tirstrup · 8400 Ebeltoft · Telefon: 87 52 91 20 · post@djfh.dk

Protester fra en gruppe aktive pårørende, beboerne og fra LEV ser ud til at have reddet bofællesskabet Gransvinget fra at blive nedlagt. Forslaget om at nedlægge 12 udviklingshæmmedes hjem er ikke med i det budgetforlig, som netop er blevet indgået i Syddjurs Kommune. De berørte beboere og deres pårørende udtrykker glæde. LEVs landsformand glæder sig også – men ærgrer sig over, at beboerne skulle trækkes gennem et forløb af usikkerhed om retten til at blive i deres hjem.

SYDDJURS DROPPER AT NEDLÆGGE BO

Grethe Marvig Sørensen, en af de 12 beboere i Gransvinget:
"Vi var først gale på kommunen, men nu er vi glade, fordi vi må blive."

Gransvinget er et bofællesskab, som er opført efter Lov om Almene Ældreboliger. Beboerne har lejekontrakt og er således udstyret med fuldkommen samme stærke beskyttelse som alle andre lejere. Alligevel havde Syddjurs Kommune et forslag om at nedlægge Gransvinget med i budgetkataloget for 2016-budgettet.

I en såkaldt "Budgetanalyse" skrev kommunen således: "Det foreslås, at bofællesskabet Gransvinget (12 pladser) lukkes, og at bofællesskabet Skovparken (16 pladser) udbygges med 8 pladser til 24 pladser".

MASSIVE PROTESTER FRA PÅRØRENDE

Det fik pårørende til nogle af beboerne i Gransvinget til at reagere. De sendte protester til politikerne i kommunen, kontaktede lokalmedierne og etablerede en Facebookside. De pårørende mente dels, at en lukning ville være i strid med lovgivningen, dels at det var urimeligt og uetisk at flytte beboerne fra deres hjem. Den 28. august skrev LEVs landsformand et brev til Syddjurs Kommunes borgmester, hvori hun

Gransvinget.

Borgmester i Syddjurs Kommune, Claus Wistoft, modtager nogle af de over 2000 underskrifter, der blev samlet ind til støtte for Gransvingets bevarelse, af talsmand for de pårørende, Kristian Kilt.

FORSLAG OM FÆLLESSKAB

bad om, at forslaget om nedlæggelse af Gransvinget blev forkastet med det samme.

Kommunens reaktion var imidlertid afventende. Borgmesteren lyttede høfligt til protesterne. Han indrømmede, at beboerne ikke kan tvangsflyttes fra deres hjem, men fastholdt ellers, at kommunens fremgangsmåde var juridisk i orden.

BUDGETFORLIG UDEN NEDLÆGGELSE

Med det netop indgåede budgetforlig i Syddjurs Kommune ser der imidlertid ud til at være skabt ro om situationen for de 12 beboere i Gransvinget. Forslaget om at nedlægge bofællesskabet er fjernet, og den forventede besparelse på 1,4 million kroner fra 2018 er strøget.

En repræsentant for de pårørende, Kristian Kilt, beretter om glæde – og taknemmelighed – over beslutningen: - Vi fik nyheden om, at Gransvinget alligevel bevares, i en opringning fra socialudvalgets formand Ole Bollesen. Vi blev både glade og lettede over udgangen på sagen, der har bekymret os pårørende meget. Det har været et hårdt forløb, som vi helst havde været

foruden. Men jeg vil alligevel gerne på de pårørendes vegne understrege, at vi faktisk også er politikerne taknemmelige for, at de har lyttet til vores argumenter. Det er en stor tilfredsstillelse at opleve, at en beslutning på den måde kan ændres, og det vil vi godt kvittere for, understreger Kristian Kilt.

Der er ifølge en af beboerne i Gransvinget, Grethe Marvig Sørensen, naturligvis også glæde blandt hendes bofæller:

-Jeg er meget glad, for jeg har boet på institution i min barndom fra jeg var 7-8 år. Gransvinget er det bedste sted, jeg nogensinde har boet. Vi var først meget gale på kommunen, men nu er vi glade, fordi vi må blive.

Grethe var den stolte initiativtager til den underskriftindsamling, beboerne satte i værk:

-Jeg indsamlede selv 408 underskrifter, og de andre indsamlede også mange. Vi har snakket om, at vi skal fejre, at vi vandt, sammen med vores pårørende. Vi har tænkt at invitere dem hen på Gransvinget og byde dem på middag. Min søster kan godt nok ikke komme, fordi hun bor for langt væk.

LEV: DE BERØRTE BURDE HAVE VÆRET SPARET FOR HELE DETTE FORLØB

Det glæder LEVs landsformand, Sytter Kristensen, at Gransvinget nu ser ud til at være reddet:

- Beboerne, der blandt andet samlede underskrifter ind, og de pårørende kan være rigtig stolte over deres indsats i denne her sag. De har kæmpet bravt, og det ser ud som om, det nu endelig er lykkedes at overbevise politikerne i kommunen. Godt gået!

- Men det har været en sej kamp, og beboerne og deres pårørende har været udsat for et stort pres. Hvem ville ikke være det, hvis kommunen pludselig begyndte at pusle med planer om at nedlægge deres hjem?

- Det er trist og helt unødvendigt, at beboerne skulle hives gennem dette forløb. Kommunen kunne have gjort deres juridiske hjemmearbejde – eller i det mindste lyttet til de pårørende og til LEV. Kommunen skulle med det samme have erkendt, at der slet ikke er skyggen af juridisk hjemmel til at nedlægge en almen bolig som Gransvinget. Det havde sparet beboerne og deres pårørende for en masse bekymringer, siger Sytter Kristensen.

Budgettet er ikke endeligt vedtaget i byrådet endnu. Før det er sket, er der ikke endelig og formel sikkerhed for, at nedlæggelsesplanerne er skrottet.

Efterår 2015 på Birkegården

- Sommeren 2015 har budt på mange spændende aktiviteter. Juli og august måned var traditionen tro spækket med udflugter. Det var udflugtsmål valgt af brugerbestyrelsen, og som vi drager ud på i små grupper. Eksempelvis kan nævnes: Udflugt til – Langelinie – Frilandsmuseet – chokoladefabrikken, og ikke mindst vores herlige herre – og dameture.
- Udflugter er ikke bare udflugter, det er begivenhedsrige oplevelser med rigtig meget brugerindflydelse i spil. Der skal vælges, hvilke forskellige udflugtsmål man ønsker hen over sommeren. Dette foregår i grupperne, og vedtages endeligt i brugerbestyrelsen. Herefter udarbejdes et katalog over sommerens udflugter, dette katalog bliver gennemgået med den enkelte bruger, som så vælger hvilke udflugter, vedkommende har lyst til at deltage i. Kataloget er billedunderstøttet, og man kan vælge ved hjælp af :)

Fredag den 4. september havde vi fornøjelsen af at fejre Birkegårdens 60 års jubilæum.

- Dagen blev fejret med taler – Borgmesteren kom forbi, og lykønskede os – vi sang Birkegårdens egen jubilæumssang – vi havde en klovn til at underholde os, Birkegårdens cafe havde lavet den flotteste buffet, vi længe har set. Vi sluttede den festlige dag af med en kæmpe lagkage fyldt med bær, marcipan og et flot billede af jubilaren (Birkegården).

Vores iPad projekt skrider stille og roligt frem efter planen. I skrivende stund er der kun

- 4 brugere, der mangler en iPad. Vi forsøger at skaffe midler til dette i indeværende år, ellers vil de sidste brugere få deres iPad først i 2016.

I vores pædagogiske arbejde er vi inspireret af SIVUS metoden (Social Individ Via Udvikling

- i Samarbejde). Vi oplever, at SIVUS metoden er svaret på, hvordan vi får forenet rehabilitering, brugerindflydelse og samarbejde med brugerne, både omkring deres valg af – og udførelse af aktiviteterne.

Vi anvender neuropædagogik som forståelsesramme i arbejdet omkring den enkelte bruger og dennes rehabilitering. I øjeblikket er vi i personalegruppen ved at få et fælles solidt og godt fundament for neuropædagogik, og har de sidste to pædagogiske dage i år 2015 undervisning i neuropædagogik.

Tranegårdsvej 73 • 2900 Hellerup • Telefon: 39 62 41 17

Fax: 39 62 14 50 • Email: lgh@gentofte.dk

Fortæl LEV om dem, der kommer i klemme når kommunen sparer...

Din viden kan være med til at bekæmpe ulighed i retssikkerhed for mennesker med udviklingshæmning

I LEV ved vi, at der er stigende retssikkerhedsproblemer for mennesker med udviklingshæmning. Især udviklingshæmmede, der er uden pårørende eller andre til at hjælpe dem med at klage over en kommunal afgørelse eller andet, er for alvor i klemme.

For når kommunerne skærer ned i hjælpen, så sker det typisk ved at træffe nye myndighedsafgørelser. Det kan for eksempel være afgørelser, der siger, at borgeren ikke kan beholde sin ledsageordning efter § 97 – eller at aktivitets- og samværstilbuddet skæres ned fra fire til to eller tre dage om ugen.

I de situationer er der heldigvis nogle, som har søskende eller forældre, som kan hjælpe med at klage – og rigtig, rigtig mange klagesager ender faktisk

med, at Ankestyrelsen underkender kommunen. Men udviklingshæmmede, som er uden pårørende med ressourcer til at bistå dem i en klagesag, er virkelig 'på spanden' for at sige det meget direkte.

Vi savner imidlertid et bedre overblik over disse retssikkerhedsproblemer for at kunne overbevise ministre og folketingsmedlemmer om problemets omfang – og behovet for at gøre noget ved det. Og det er her, at du kommer ind i billedet.

DERFOR HAR VI BRUG FOR DIN HJÆLP!

Du kan nu fortælle LEV om situationen for de mennesker med udviklingshæmning, som ikke har pårørende eller andre, som kan beskytte deres retssikkerhed på det sociale område. Det kan for

eksempel være en anden beboer i din søn eller datters bosted/bofællesskab. Eller det kan være en beboer i et bosted, hvor du arbejder som leder, pædagog eller medhjælper. Du skal blot gå ind på lev.dk og udfylde en formular. Du kan vælge at være helt anonym. Og LEV vil behandle oplysningerne på en måde, så ingen enkeltpersoner, bosteder og lignende kan genkendes.

Du kan også vælge at fortælle os dit navn og give os kontaktoplysninger. Det gør det muligt for LEV at kontakte dig for at høre nærmere om den information, du giver os. Vi bruger ikke dine kontaktoplysninger uden at have en aftale med dig først.

Ankestyrelsen fastslår retten til at have hjælp med på ferie

– samt at den enkelte kommunes servicestandard ikke kan sætte lovens ord ud af kraft

To nye principafgørelser fra Ankestyrelsen slår fast, at mennesker med udviklingshæmning kan tage deres socialpædagogiske støtte med på ferie og udflugter. Kommunale serviceniveauer, der lukker af for den slags ledsagelse, er dermed klart lovstridige. Principafgørelserne er vigtige skridt i den rigtige retning, siger LEVs landsformand

Det meste af 2014 buldrede en heftig debat om den brugerbetaling på socialpædagogisk ledsagelse, som tusindvis af mennesker med udviklingshæmning er blevet opkrævet af kommunerne. Omkring 20.000 kroner for fire-fem dage i et sommerhus i Danmark var ikke usædvanligt, når borgeren både skulle betale personalets løn og egne rejse- og opholdsudgifter ud af sin førtidspension.

Debatten tog for alvor fart, da KL i januar 2014 udsendte en såkaldt administrativ meddelelse, der præciserede, at opkrævning

af brugerbetaling på socialpædagogisk bistand eller ledsagelse var i strid med lovgivningen. Beskeden fra KL var, at landets kommuner er forpligtede til at yde hjælpen og ledsagelsen uden betaling.

Debatten tog imidlertid en absurd drejning efter KL's administrative meddelelse og efter at daværende socialminister Manu Sareen i forskellige sammenhænge slog fast, at kommunerne skulle overholde loven! Ministeren udsendte blandt andet et såkaldt hyrdebrev til alle landets kommuner, hvor lovtæksten på dette område blev udlagt. Men i stedet for at rette op, besluttede man i mange kommuner at gå den modsatte vej og helt fjerne muligheden for ledsagelse – blandt andet ved formuleringer i servicestandarder, hvor ledsagelse til ferie og fritid var skåret væk.

En undersøgelse, som KL offentliggjorde i november 2014, dokumenterede den problematiske praksis sort på hvidt. Her kunne man blandt andet læse, at hele 12 af landets kommuner havde fastlagt et serviceniveau, hvor de hverken yder ledsagelse i forbindelse med ferie eller fritidsaktiviteter og udflugter. 18 kommuner ydede ikke ledsagelse til ferie, og 17 kommuner ydede ikke ledsagelse til fritidsaktiviteter, udflugter med videre.

PRINCIPAFGØRELSE: LEDSAGELSE ER EN RET

Men nu bliver kravet til kommunerne om at yde den nødvendige socialpædagogiske hjælp og ledsagelse styrket af to principafgørelser fra Ankestyrelsen. Begge afgørelser handler om borgere, som havde ansøgt deres kommuner om socialpædagogisk støtte og ledsagelse (§85 i serviceloven) til en ferietur i Danmark.

I den ene principafgørelse (A), som LEVs rådgivning har ydet betydelig støtte til udformningen af, ændrer Ankestyrelsen

UDSAGTILBUD

kommunens afgørelse og beslutter, at borgeren har ret til socialpædagogisk støtte i forbindelse med ophold uden for sit botilbud med varighed over flere dage.

Kommunen havde i sin oprindelige afgørelse henvist til, at den ikke havde en servicestandard, der gav mulighed for socialpædagogisk støtte uden for hjemmet i forbindelse med ferieophold. Men denne begrundelse underkender Ankestyrelsen altså og fastslår, at borgeren har krav på at få støtte og ledsagelse til fire-fem dages ferieophold. Uanset kommunens servicestandard.

I den anden afgørelse (B) giver Ankestyrelsen imidlertid kommunen medhold og afviser, at borgeren har krav på yderligere socialpædagogisk ledsagelse til en ferie. Det skyldes, at denne borger allerede havde fået bevilget socialpædagogisk støtte til ti feriedage. Her var styrelsens vurdering, at borgeren var tilstrækkeligt kompenseret.

Sammenfattende er beskeden fra Ankestyrelsen altså, at mennesker med udviklingshæmning, der ikke kan færdes på egen hånd, har krav på at få den nødvendige støtte og ledsagelse i forbindelse med en kortere ferie i Danmark. Ikke i ubegrænset omfang, men dog i et omfang, der giver mulighed for en sommerhusferie eller lignende.

ET SKRIDT I DEN RIGTIGE RETNING

LEVs landsformand, Sytter Kristensen, betegner Ankestyrelsens principafgørelse som et vigtigt skridt i den rigtige retning:
- Ankestyrelsen slår fast, at kompensationsprincippet naturligvis gør sig gældende her. Udviklingshæmmede, der ikke kan færdes på egen hånd uden støtte og ledsagelse, har krav på at kunne komme på ferie, udflugter og lignende uden for deres botilbud. Og de har krav på at få den nødvendige hjælp til det.

- Jeg synes ikke, at fire-fem dage er imponerende – i hvert fald er det stadig langt fra det, som andre med et ledsageselsbehov kan få via §97-ledsageordningen med 15 timer månedligt. Men det er en start, og afgørelsen understreger jo, at vurderingen skal foretages konkret og individuelt, hvorfor de fem dage ikke kan ses som et maksimum, siger Sytter Kristensen.

LOVSTRIDIGE SERVICENIVEAUER

Principafgørelserne har en anden vigtig konsekvens. Ankestyrelsen skriver meget klart, at en kommune ikke kan "... undlade at opfylde servicelovens bestemmelser om hjælp og støtte til borgere med betydelig nedsat fysisk og psykisk funktionsevne eller særlige sociale problemer med henvisning til, at kommunen ikke har en servicestandard, der giver mulighed for at bevilge socialpædagogisk støtte uden for hjemmet for eksempel i forbindelse med ferieophold."

Det betyder i realiteten, at styrelsen indirekte karakteriserer et kommunalt serviceniveau, der udelukker ledsagelse i forbindelse med for eksempel ferieophold, som ulovligt. Et serviceniveau "... kan fastsætte nogle vejledende retningslinjer om, hvilken type hjælp der typisk gives i forhold til bestemte typer af behov eller målgrupper". Men niveauet skal "... fraviges, hvis borgernes behov efter en konkret og individuel vurdering nødvendiggør det," som Ankestyrelsen skriver i afgørelsen.

LEV har i andre sammenhænge fået Statsforvaltningens ord for, at et kommunalt serviceniveau ikke må indføre indskrænkninger i de rettigheder, som borgerne har efter lovgivningen. Det skete i forbindelse med Kalundborg Kommunes serviceniveau for aflastning, der angav, at der maksimalt kunne ydes 70 døgn aflastning årligt. Det maksimum var i strid med serviceloven, slog Statsforvaltningen fast i februar 2013.

Udviklingshæmmede, der ikke kan færdes på egen hånd uden støtte og ledsagelse, har krav på at kunne komme på ferie, udflugter og lignende uden for deres botilbud. Og de har krav på at få den nødvendige hjælp til det.

Samme princip gælder naturligvis også støtte og ledsagelse efter servicelovens § 85. Et direkte – eller indirekte – maksimum er lovstridigt, ligesom det er i strid med loven at indskrænke de formål eller aktiviteter, som der ydes ledsagelse og støtte til. Ankestyrelsens principafgørelse viser krystallklart, at ferie og fritidsaktiviteter med videre er sikret i lovgivningen – og derfor må en kommune ikke udgrænse det i et serviceniveau.

Det er en pointe, som LEV har fremført i utallige sammenhænge, og også derfor er LEVs landsformand meget tilfreds med Ankestyrelsens afgørelse:

- Nu må det være slut med kommuner, der hårdnakket påstår, at de – inden for lovens rammer – kan fastlægge serviceniveauer på nul dage til ferie eller fritidsaktiviteter. Det har de aldrig måttet, men nu er det i hvert fald mejslet i granit, siger Sytter Kristensen.

På LEVs hjemmeside kan du finde henvisning til Ankestyrelsens principafgørelser.

Ændring af servicelov tages op igen

I januar 2015 trak daværende socialminister Manu Sareen forslaget til ændring af serviceloven på grund af massiv kritik – også fra LEV. Nu har den nye V-regering officielt meldt ud, at den vil igangsætte en revision af serviceloven

Socialminister Karen Ellemann.

Under overskriften "Aftale sikrer friere rammer til kommunerne" offentliggjorde KL i slutningen af september en såkaldt opfølgning på forhandlingen om økonomiaftalen mellem KL og regeringen. En aftale, som ifølge KL sikrer "frie rammer og bedre muligheder for at styre økonomien i kommunerne".

I et afsnit med overskriften "Regelforenkling og afbureaukratisering" angives det kortfattet: "Regeringen har tilkendegivet, at den vil igangsætte et arbejde med en revision af serviceloven. KL vil blive inddraget i det forberedende arbejde."

Dermed kunne det se ud til, at bolden er givet op til endnu en omgang om ændring af servicelovens voksenbestemmelser – et projekt som daværende socialminister Manu Sareen ellers lagde i skuffen tilbage i januar 2015 oven på heftig kritik fra LEV og en lang række andre handicaporganisationer.

SÅRBARE BORGERES RETTIGHEDER

Det fremgår ikke af aftalen, hvilke præcise ændringer regeringen ønsker at gennemføre i servicelovens voksenbestemmelser. Men et længere afsnit senere i aftalen beskriver, hvordan man vil forsøge at skabe "bedre styring på det specialiserede socialområde". LEVs landsformand, Sytter Kristensen, anerkender, at det er vanskeligt at vurdere, hvad regeringen præcist har tænkt sig med ændringen af serviceloven. Men hun synes, det ligner de tanker, som lå i det lovforslag, som Manu Sareen tog af bordet:

- Effektiviseringer betyder jo oprindeligt 'samme kvalitet for færre penge'. Men som vi har erfaret de seneste mange år, har man i Finansministeriet og KL omskrevet det til 'besparelser og forringelser'. Derfor er jeg som udgangspunkt ret bekymret over den linje, som aftalen afspejler. Der er jo reelt ingen positive visioner om kvalitet i indsatsen, borgernes vilkår og retssikkerhed.

- Jeg vil indtrængende opfordre regeringen til at gentænke hele projektet med at revidere servicelovens voksenbestemmelser. Der er på ingen måde brug for at forringe sårbare borgeres rettigheder. Tværtimod har mennesker med udviklingshæmning og andre med handicap brug for stærke rettigheder og beskyttelse, siger Sytter Kristensen.

Da tidligere socialminister, Manu Sareen, i sin tid trak lovforslaget tilbage, lovede han at indlede en dialog med handicaporganisationerne om, hvordan forslaget kunne forbedres. Dette løfte forventer Sytter Kristensen, at den nye socialminister, Karen Ellemann, lever op til.

"Jeg vil indtrængende opfordre regeringen til at gentænke hele projektet med at revidere servicelovens voksenbestemmelser. Der er på ingen måde brug for at forringe sårbare borgeres rettigheder"

Sytter Kristensen

INKLUSION HELE LIVET

– VIDEN, FORSKNING OG UDSYN

**Onsdag den 11. november
Sinatur Hotel Storebælt**

Inklusion er mere end folkeskolereform! Både børn, unge og voksne med udviklingshæmning skal have bedre muligheder for at blive en del af det samfund – og de lokale fællesskaber – som vi lever i. Men hvad ved vi egentlig om den aktuelle status for inklusionen – bevæger vi os fortsat i den rigtige retning? Hvad er forudsætningerne for vellykket inklusion? Og kan vi lære noget af erfaringerne fra andre europæiske lande?

LEVs konference "Inklusion hele livet" præsenterer en række forskellige perspektiver på, hvordan vi kan styrke udviklingshæmmedes muligheder for at blive inkluderet. Fokus er først og fremmest rettet mod noget af den forskning og anden viden, som findes – nationalt og internationalt. Blandt hovedoplægsholderne er:

JULIE BEADLE-BROWN, University of Kent. Hun har gennem en årrække forsket i vilkårene for mennesker med udviklingshæmning og kvaliteten i den hjælp, som de modtager. På konferencen vil Julie blandt andet fokusere på spillet mellem kvalitet i den faglige indsats og borgernes muligheder for inklusion og deltagelse.

DORTHE BIRKMOSE, forfatter, psykolog, rådgiver m.m. Dorte er blandt andet forfatter til bogen "Når gode mennesker handler ondt" og giver på konferencen sit syn på spillet mellem beboere, institution, medarbejdere og kultur.

KNUD ROMER, forfatter, reklamemand, debattør. Knud vil ud fra dagens forskellige oplæg og sofasnakken give os sin uforbeholdne og udenforstående mening om inklusion.

Derudover vil konferencen præsentere eksempler på, hvordan mennesker med udviklingshæmning og andre handicap har fået bedre muligheder for at blive en del af 'almindelige fællesskaber' i civilsamfundet.

DET ENDELIGE PROGRAM FINDER DU PÅ LEV.DK.

Tid: Onsdag den 11. november 2015 kl. 09.00-16.00.

Sted: Sinatur Hotel Storebælt, Østerøvej 121, 5800 Nyborg.

Pris: 900,- for medlemmer og 1200,- for ikke-medlemmer.

Tilmelding via LEVs hjemmeside.

LEVs Aftentelefon – et nyt tilbud om en støttende samtale

LEV udvider nu sine rådgivningstilbud med et nyt, nemlig LEVs Aftentelefon. Her kan du få en støttende og afklarende samtale med tid til at komme ind på for eksempel en lidt vanskelig problemstilling, et dilemma – og dele eventuelle bekymringer. Tilbuddet bemannes af erfarne, frivillige kræfter

LEVs Aftentelefon er navnet på et nyt tilbud i Landsforeningen LEV om rådgivning og støtte til blandt andet pårørende, der har brug for én at tale med om emner, der berører udviklingshæmning. Aftentelefonen går i luften den 20. oktober og vil derefter have åbent hver tirsdag kl. 19.00-21.00 – altså uden for almindelig arbejdstid. Dermed vil flest muligt kunne benytte sig af tilbuddet.

LEVs Aftentelefon tilbyder en støttende og afklarende samtale til dem, der ringer ind med udgangspunkt i problematikker, der har berøring til udviklingshæmning, for eksempel:

- Hvad er der af muligheder for hjælp?
- Navigering i det 'system', man nu er en del af
- Konflikter
- Familiemæssige problemstillinger
- Omgivelsernes reaktion
- Frustration over livssituation
- Sorg

HJÆLP TIL SELVHJÆLP

I LEVs traditionelle rådgivningstilbud ydes der hjælp til selvhjælp ud fra en overbevisning om, at dem, der ringer op, er eksperter i eget liv. Dette gælder også LEVs Aftentelefon. Man kan måske nok have brug for et lyttende øre eller hjælp og fif til at komme videre, men ingen kender sin situation bedre end en selv, og det er udgangspunktet for hjælpen.

De frivillige rådgivere, som sidder klar ved telefonerne, har dog alle et stort kendskab til området, da de har haft udviklingshæmning inde på livet i en årrække enten som pårørende, fagfolk eller begge dele. Sammen med det store kendskab har de alle modtaget undervisning i samtale- og rådgivningsteknikker og er derfor klædt godt på til at hjælpe.

Det nye tilbud spiller sammen med LEVs telefon- og netrådgivning, men i modsætning hertil vil der ikke være et krav

om medlemskab for at benytte tilbuddet. Til gengæld vil LEVs Aftentelefon ikke tilbyde juridisk rådgivning eller rådgivning om mere komplekse problemstillinger – her henvises der stadig til LEVs telefon- og netrådgivning.

LEVs Aftentelefon er netop udviklet, fordi LEV også ønsker at kunne rumme de mere 'bløde' snakke, der kan være mindst lige så væsentlige for dig, der ringer, men som LEVs travle telefon- og netrådgivning ikke har kapacitet til.

Det nye tilbud sigter primært mod pårørende, men mennesker med udviklingshæmning og fagfolk kan også have glæde af at benytte tilbuddet.

LEVs AFTEN- TELEFON

Konflikter?

Sorg?

Problemer i familien?

Har du brug for at tale om emner, der berører udviklingshæmning?
Så ring på LEVs Aftentelefon på tlf. 2851 5252. Her sidder der frivillige klar ved telefonen fra kl. 19.00-21.00 hver tirsdag.

HUSK: LEVs Aftentelefon tilbyder ikke juridisk rådgivning eller rådgivning om mere komplekse problemstillinger – her henvises der til LEVs telefon- og netrådgivning.

LEVs
aften-
telefon

2851 5252

Idræt for udviklingshæmmede !

Nye brochurer og åbent hus på Idrætsskolen !

Idrætsskolen er et undervisningstilbud til voksne udviklingshæmmede elever, der går på skolen i et skoleår, i dagtimerne fra 9.00 til 14.00 hver dag. Vi har informationsaften **onsdag d. 27. januar 2016 kl. 19.00-20.00**, og vi afholder idrætsdag/åbent hus for alle interesserede ansøgere **torsdag d. 28. januar 2016 kl. 09.00-15.00**

Hvis du har lyst til at søge ind, skal du ringe efter en brochure, og sende en ansøgning ind til os senest **fredag d. 26. februar 2016**. Du kan også ansøge online på vores hjemmeside

www.idraetsskolen.net

IDRÆTSSKOLEN
FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE
Hvidkildevej 64 · 2400 København NV · Tlf 38 88 28 46

NORDFYNS HØJSKOLE

- et afbræk fra hverdagen

Kost & Sundhed madlavning, motion og hjælp til vægttab
Musik & Medie billeder, musik og video
STU Tag hele eller en del af din STU på Nordfyns Højskole

www.nordfyns.nu
Nordfyns Højskole - Fælledvej 11 - 5400 Bogense
Tlf.: 64 81 32 80 - kontor@nfhs.dk

DER ER BRUG FOR LEV

**- og LEV har brug
for dit bidrag**

**GIV ET
BIDRAG HER:**
lev.dk eller via MobilePay eller
Swipp på tlf. 3044 9158

"Gør LEV en forskel? JA, vil jeg uden blusel sige. Selv om der kan være langt mellem sejrene, så viser historien, at vi både kan levere den heftige – og begrundede – kritik, som får hurtige, konkrete følger, og det lange seje træk, når det er nødvendigt for at skabe resultater."

Sådan indleder LEVs landsformand, Sytter Kristensen, den folder, som i slutningen af september blev sendt ud til alle LEVs medlemmer.

I folderen kan man læse om nogle af de kampe, som LEV har kæmpet det seneste års tid: Ændring af service-loven, ledsagelse, institutionernes genkomst og genfortælling af forsorghistorien.

For at vi kan vedblive med dette arbejde, har vi brug for al den hjælp, vi kan få. Du kan støtte LEVs arbejde ved at indbetale et bidrag på lev.dk, på kontonr. 5332 0245153 eller via MobilePay eller Swipp på tlf. 3044 9158.

LEV er momsfrataget, fordi LEV er en såkaldt §8a-godkendt organisation. Denne momsfratagelse er væsentlig for LEVs arbejde. For at kunne bevare denne momsfratagelse, så kræves det, at der årligt er mindst 100 personer, som giver bidrag på 200 kr. – eller mere! Momsfratagelsen er 400.000 kr. værd årligt, så en samlet støtte på 20.000 kr. er altså af ekstraordinær betydning for LEVs arbejde.

Bidraget er for øvrigt fradragsberettiget, så hvis du ved afgivelsen af bidraget oplyser dit CPR-nr., så sørger LEV for, at SKAT får besked, og bidraget kommer således reelt kun til at koste 100 kr.

**Besøg Geelsgårdskolen
torsdag den 12. november 2015**

Vi inviterer hermed forældre og alle samarbejdspartner til et besøg. - Besøg klasserne fra kl. 9:00-10:30 og/eller deltag i et orienteringsmøde fra kl. 10:30-12:00.

Geelsgårdskolen er Region Hovedstadens specialskole for elever med:

- svære bevægelseshandicap, herunder elever med cerebral parese
- multiple funktionsnedsættelser
- med medfødt døvblindhed
- kombinationer af døvhed/hørehæmning og ADHD, autisme, cerebral parese m.v.
- elever med problemer indenfor ADHD- og autismspektret
- elever med sjældne handicap – bl.a. Charge syndrom og Louis-Bars syndrom

Geelsgårdskolen tilbyder boophold og aflastning for eleverne fra 0. til 10. klasse.

Geelsgårdskolen tilbyder også:

- STU og voksenundervisning for elever med ovennævnte funktionsnedsættelser
- aktivitets- og samværstilbud efter servicelovens § 104 for unge og voksne

Tilmelding kan ske til skolesekretær Annette Groth Christensen på tlf. 4511 4006 eller på mail: geelsch@hav1.regionh.dk

På gensyn!

Geelsgårdskolen, Kongevejen 252, 2830 Virum – tlf. 4511 4000 – geelsch@hav1.regionh.dk – www.geelsgaardskolen.dk

Vi er et bofællesskab med plads til 16 beboere, som p.t. er i alderen 19 – 41 år. De bor i 3 forskellige boenheder, som hver især rummer fra megen hjælp til næsten selvhjulpen. Vi er en Almennyttig fond under tilsyn af Odder Kommune. Vore beboere arbejder på gårdens værksteder og har et aktivt fritids- og kulturliv. Livet på gården tager udgangspunkt i Rudolf Steiners menneskesyn.

Vore værksteder er: keramik, køkken og udehold. Udehold, der rummer træværksted, gartneri og æbleplantagen. Fritiden kan indeholde besøg i fitnesscenter, ridefysioterapi, svømning og bowlinghallen, samt ikke mindst musik-oplevelser i og udenfor Tornsbjerggård.

Vore værksteder har også plads til brugere, som ikke bor på Tornsbjerggård. Tornsbjerggård i et naturskønt område, grænsende op til Tornsbjergskov i Østjylland mellem Odder, Hundslund og Hovedgård. Vi har 19 km til Horsens og 28 km til Århus. Ønsker du at vide mere om Tornsbjerggård, kan du besøge vor hjemmeside:

www.tornsbjerggaard.dk

Mail: mail@tornsbjerggaard.dk

Tornsbjerggård...

Et bo- og arbejdstilbud for udviklingshæmmede

1000 i job – det skal fejres

LEVs Projekt KLAP har nu været med til at få over 1000 mennesker med udviklingshæmning eller andre kognitive funktionsnedsættelser i job. Det markeres med den stor konference "Koden er knækket - nu er vi i arbejde" den 27. oktober, hvor alle dem, der er kommet i job, beskæftigelsesministeren og mange andre er inviteret

Det startede tilbage i 2009 med projekt KLAP – Kreativ Langsigtet ArbejdsPlanlægning! KLAP skulle skabe et link fra den dengang nye STU til arbejdsmarkedet i form af praktikpladser. I KLAP II handlede det om at finde nogle gode modeller til at få skabt åbninger til udviklingshæmmede på arbejdsmarkedet. Og nu med tredje version, KLAP III, handler det om at få lavet så mange job-match som muligt. Og denne gang ikke kun for udviklingshæmmede, men også autister, spastikere og andre, som også har et kognitivt handicap.

Det har nu udviklet sig til, at over 1000 borgere har fået et job med løntilskud. Og det giver på alle måder god mening. LEVs landsformand, Sytter Kristensen, siger:

- For mig, er det her en enestående dokumentation af, at inklusion giver mening. Borgeren får et arbejde og sociale relationer ud over i bosted og aktivitetstilbud. For virksomheden får man en dedikeret arbejdskraft, som udfører en række opgaver, man tidligere havde svært ved at få lavet. Og for de øvrige medarbejdere har det betydet kontakt med en gruppe mennesker, som man ellers ikke møder i dagligdagen.
- Jeg er derfor også glad for, at vi med denne konference kan hylde både alle de borgere, som har sagt ja til at ville et rigtigt job, og alle de arbejdsgivere, som har været utroligt åbne over for at få nogle nye kolleger med en lidt anden baggrund end normalt ind på arbejdspladsen.

På konferencen kan man blandt andet se og høre beretninger fra en række af de borgere, som er kommet i beskyttet beskæftigelse på grund af KLAP, en repræsentant fra KL, LEVs landsformand Sytter Kristensen og mange flere. Underholdning leveres af bandet L.I.G.A, og Michael Meyerheim binder dagen sammen.

LEV sørger for bustransport til konferencen for de mennesker med funktionsnedsættelse, som har fået et job gennem KLAP, og som har lyst til at fejre dagen sammen med en masse andre glade mennesker.

KONFERENCESTED: Hotel: Radisson Blu, H.C. Andersen Hotel, Claus Bergs Gade 2, Odense

TID: Den 27. oktober fra kl. 10.30-16.30.

TILMELDING: Hvis du har lyst til at være med, skal du sende en mail, en SMS eller ringe til: Christine Bochert: Mobil: 3043 0283. Mail: cb@klapjob.dk eller Ebbe Skov: Mobil: 2341 4456. Mail: es@klapjob.dk, hvor du skriver "Odense" + dit fornavn og efternavn samt telefonnummer. Så ringer vi dig op og aftaler med dig, hvor og hvornår du skal møde for at komme med. Det er gratis at deltage.

Den fantastiske kokebog "Science 2.15 - Mennesket før måltidet" er et af de første synlige resultater af Venskabsforeningens virke. Den er kommet i stand på baggrund af det netværk, som er et af Venskabsforeningens stærkeste sider. Billederne her på siden og på næste opslag er alle fra kokebogen.

Poul Anthonen, Camilla Panting, Esben Sønderstrup og Mille Nordstrand.

AF LASSE RYDBERG ■

Frivillige udvikler dagtilbud

En venskabsforening er med til at sætte nye dagsordener og foreslå konkrete aktiviteter for fire dagtilbud i København. Foreningen er både igangsætter, rammen om et stort netværk og base i frivillighedsarbejdet. En af foreningens første succeser var en kagebog, som satte fokus på sansning

Jeg har længe ønsket at møde tilbud for voksne med udviklingshæmning, der konkret arbejder med begrebet frivillighed. Jeg får en dag et praj om, at dagtilbuddet Lavuk Stjernen har skabt en særlig ramme for, at nye typer af mennesker, der ikke er medarbejdere, kan komme ind i brugernes liv, og hvordan man kan inddrage civilsamfundet i forskellige samarbejdsprojekter.

Under samtalen med Lavuk Stjernen opstår der et billede i mit hoved: Et lille samfund, en velfungerende landsby, hvor der ligger et tilbud for mennesker med handicap. Alle i landsbyen er meget glade for institutionen, og tilbuddet føler, at den er en vigtig del af byen. Der er tale om et gensidigt samspil, alle har glæde af. Hvis tilbuddet har brug for lidt hjælp, et råd, en god ide, et bidrag til hverdagen osv., er der altid en eller flere

i landsbyen, der kan hjælpe, ligesom tilbuddet løser en vigtig opgave for mange af landsbyboerne.

VENSKABSFORENING SOM MEDSPILLER

Lavuk Stjernen er et dagcenter for voksne med handicap, der består af fire tilbud: Fasanvej, Lærkevej, Borgervænget og Strødamvej. Hvert tilbud er en selvejende institution. Det er nu ikke en beskrivelse af disse tilbud eller af, hvad Lavuk Stjernen grundlæggende er, det skal handle om her, men om Venskabsforeningen for Lavuk Stjernen. Venskabsforeningen er i mit billede landsbyen eller samfundet omkring dagcentret, der kan agere i feltet, hvor tilbuddet ikke kan, og Venskabsforeningen kan være det, der skaber sammenhængskraften.

ET TI UGERS SKOLEFORLØB FOR 48 KOKKELEVER BLEV DEDIKERET TIL AT LAV EN KOGEBOG MED RETTER INSPIRERET AF OG UDVIKLET TIL LAVUK STJERNENS BRUGERE.

Det siger noget om samspillet mellem venskabsforening og dagcenter, at jeg mødes af fire personer, to fra dagcenteret, dets chef Poul Anthonson og udviklingskonsulent Mille Nordstrand og to fra Venskabsforeningen, formand Esben Sønderstrup og Camilla Panting, der er ansat som projektkoordinator.

Fra starten af samtalen oplever jeg, at der er stor enighed mellem alle fire, det er mange gange ikke så vigtigt, hvem der siger hvad, som at det bliver sagt.

Lavuk Stjernen adskiller sig fra de fleste tilbud for voksne med handicap ved, at dens enheder er selvejende overordnet ledet af bestyrelser. Selvejende institutioner er født med den særlige selvforståelse, at de så langt som muligt selv sætter dagsordenen for institutionens liv og ledelse, og ved at det er noget, der skal forvaltes og forhandles, når der indgås overenskomst og samarbejdsaf-tale med kommunen. Det er derfor ikke ualmindeligt, at selvejende institutioner kan være særligt eksperimenterende i deres planlægning af stedets muligheder, rammer og indhold.

VENSKABSFORENING SOM ENTREPRENØR

Udviklingskonsulent Mille Nordstrand fortæller, at der på det kommunale område er meget fokus på frivillighed i indsatsen over for svagere borgere. Som selvejende institution er der måske

en kortere afstand fra en ide opstår, til den bliver omsat til handling. Denne vurdering synes at krystallisere sig i skabelsen af en venskabsforening, der står uden for tilbuddene, og som kan agere i feltet, hvor institutionen er udelukket, for eksempel når det handler om at søge midler til frivilligt arbejde, der alene kan søges af foreninger. Et andet aspekt er, at Venskabsforeningen kan forsikre frivillige i deres frivillighedsarbejde. Men det vigtigste er, at de frivillige kan forankres et sted, som her i en forening der fungerer som et netværk.

Venskabsforeningen er hastigt voksende, i dag med 100 medlemmer. Den har, fordi den er en forening, kunnet modtage en § 18 bevilling øremærket til frivilligt socialt arbejde – i alt 750.000 kr. over de næste tre år. Midlerne har man blandt andet brugt til at ansætte en frivillighedskoordinator, Camilla Panting. Det er imponerende, at en venskabsforening på kort tid har været med til at skabe projekter, der fornyr måden, frivillige og brugere er sammen på.

Om frivillighed som idé mener Esben Sønderstrup, at det er en vældig kvalitet for brugerne, at der til et dagtilbud er knyttet ressourcer stærke pårørende, at det er en kvalitet, at andre lever med i stedets liv, ikke kun de ansatte, som gør et fantastisk arbejde, men at der udefra er en medleven på en anden måde end hos ansatte.

PROJEKT KOGEBOG

Venskabsforeningen er en slags ressourcebank, medlemmerne er alle potentielle frivillige, nogen er sig det bevidst, andre oplever, at de helt uventet kan bidrage med noget. Her er et eksempel på, hvad det kan føre til: For nylig efterlyste Venskabsforeningen nogen, der havde lyst til at bidrage til et projekt om sansning. Et medlem af Venskabsforeningen, der er uddannelsesleder på Hotel- & Restaurantskolen, syntes at det var vigtigt, at hans elever oplevede, at der er en anden verden, man også kan leve i, den verden som mange mennesker med et handicap lever i. Et ti ugers skoleforløb for 48 kokkelever blev derfor dedikeret til at lave en kogebog med retter inspireret af og udviklet til Lavuk Stjernens brugere.

En medarbejder fra Lavuk Stjernen underviste kokkeleverne i, hvad det vil sige at leve med et handicap, om begrænsninger ved at sidde i kørestol, ved at have svært ved at tygge eller synke m.m. Hun gav eleverne en kiks og bad dem spise den uden at bruge tungen og hænderne, det var svært. Eleverne fik indsigt i at spise med robot, hvor man ofte får hver del af et måltid adskilt i munden, en rødbede, lidt kød, en stump kartoffel osv. Pludselig var der en elev, der råbte: "der skal skrues op for smagen". Det fik nogle til at se, at hver bid robotten bød på, skulle have en sammensat smagsoplevelse. Den

DET BLEV TIL EN FANTASTISK KOGEBOG, OG DET ER MEGET VIGTIGT OG MEGET SYNLIGT, MED DENS INSPIRERENDE OPSKRIFTER OG MANGE BILLEDER AF PROCESSEN OG AF MADEN.

type af historier fortsatte helt til receptionen for kokebogen, hvor eleverne opdagede, at pedellen havde sat serveringsbordene i ståhøjde. "Ned med dem" råbte de, "dem i kørestol kan ikke se og nå maden".

Det blev til en fantastisk kokebog, og det er meget vigtigt og meget synligt, med dens inspirerende opskrifter og mange billeder af processen og af maden. Projektet gav selvværd hos brugerne og gåpåmod hos Venskabsforeningen, som følte, at projektet havde brudt en stor mur ned.

FRIVILLIGHEDSARBEJDET ER OGSÅ ET VÆRDGRUNDLAG

Det er vigtigt, pegede alle fire på, at der med frivillighedsprojekter som projektet med kokebogen, nedbrydes barrierer mellem handicapområdet og samfundet. Her er der en mulighed for Hotel- & Restaurantskolen som virksomhed til at tage et socialt ansvar – det er det, man kalder den grønne bundlinje eller CSR (Corporate Social Responsibility), der medvirker til virksomheders image og selvforståelse.

Det er et meget spændende aspekt i frivillighedsarbejdet, at virksomheder kan se sig selv som aktører. Det er her Venskabsforeningen kan se muligheder, fordi den netop omfatter medlemmer, der er ressourcestærke og har mange forbindelser. Venskabsforeningen er i sig selv et netværk, og den forstår at aktivere andre netværk gennem de enkelte medlemmer, som med uddannelseslederen på Hotel- & Restaurantskolen. Esben Sønderstrup ser foreningens netværksmuligheder som ringene, der breder sig, når man kaster sten i vandet: Pludselig er netværket ikke 100 medlemmer, men rigtig meget større.

KULTURFORMIDLING

I øjeblikket er Venskabsforeningen i fuld gang med at rekruttere frivillige til en kulturformidlingsuddannelse, der skal foregå på Statens Museum for Kunst, med bidrag fra museets kunstfaglige medarbejdere. Der er igen tale om et samskabelsesprojekt, som der var med kokebogen. Kulturformidlingsprojektet skal give brugerne adgang til at opleve omverdenen på en ny måde ved at skabe flere kulturelle oplevelser for dem - kunst, byrum m.m. Helt nede på jorden skal projektet uddanne frivillige til at formidle kultur til mennesker med handicap, men også gøre dem, der arbejder med formidling af kunst og indretter byrum, opmærksom på, at mennesker med handicap kan have brug for, at formidlerne får ny viden om, hvordan verden ser ud fra for eksempel en kørestol. Selve uddannelsen på Statens Museum for Kunst finder sted i november.

ENSOMHED OG FRIVILLIGHED

Som led i at udmønte § 18 midlerne fortæller Camilla Panting, at hun lige nu fører samtaler med brugerne for at finde ud af, hvilke problemer de ser, som frivillighedsarbejde kan være med til at løse for dem. Indtil videre har samtalerne vist, at ensomhed er en problematik for en del af brugerne. Der er mange måder at modvirke ensomhed, og det er noget af det, man i Venskabsforeningen vil arbejde med de kommende år.

Poul Anthonsen oplever frivillighed med et billede: det er flødeskummet på lagkagen, det ekstra der ikke altid kan være der. Men han peger først og fremmest på, at frivillighed sætter fokus på etikken i arbejdet, og at flere inddrages i dialogen.

Billederne til kokebogen Science 2.15 - mennesket før måltidet er taget af fotoelever fra KTS.

*Fotoeleverne er:
Anna Falck Houden-Hansen
Asbjørn Andersen
Mia Linnea Jørgensen
Ditte Weber
Emma Thunbo
Jonathan Damslund
Erik Seidenfaden-Lassen
Ida Lampe
Nina Lykke Nielsen
Jakob Sørensen
Janus Bay Højlund
April Vedby Kristiansen
Jesper Drejer
Nina Maria Brenholdt
Katja Lindholt Nielsen
Nikolai de Melo
Line Ingdam
Mikkel Vigholt
Sarah Fresco*

Hvorfor nøjes med det næstbedste?

Mulighed for STU

En dagligdag sammen med syv ligesindede
Interessante og kompetencegivende moduler

LÆRESTEDET
MIKKELSHØJ
HÅNDEN PÅ HJERTET

www.mikkelshoj.dk

Tlf. 87 13 25 00
lyngaaskolen@msb.aarhus.dk
www.facebook.com/lyngaaskolen

LYNGÅSKOLEN

- DET ER DIT LIV!

STU L

- FOR UNGE
MED SÆRLIGE BEHOV
ELLER UDVIKLINGSHÆMNING

STU M

- FOR UNGE
MED MULTIPLE
ELLER KOMMUNIKATIVE
FUNKTIONSNEDSÆTTelser

STU4

- FOR UNGE
MED AUTISME ELLER ADHD

Lyngåskolen
Graham Bells Vej 1D
8200 Aarhus N

Højskolen i Krummerup Specialskole med 25 års erfaring

Højskolen i Krummerup er en specialskole for udviklingshæmmede unge. Hos os er der plads til forskellighed, faglig fordybelse og læring der giver livsduelighed. Kom og besøg os - vi vil glæde os til at se dig. Læs mere på krummerup.dk

Højskolen i Krummerup
Socialpædagogisk Center
Næstved Kommune
krummerup.dk

Haldagermaglevej 6
4250 Fuglebjerg
telefon 5588 2360
Krummerup@naestved.dk

**HØJSKOLEN I
KRUMMERUP**
lær & bo

Job til alle

klapjob.dk

Er du på førtidspension eller ved at være færdig med en STU? Og kunne du tænke dig et job? Så kontakt KLAP...

Job til førtidspensionister

Et projekt under
Landsforeningen
LEV

KLAP (kreativ langsigtet arbejdsplanlægning) er et projekt under Landsforeningen LEV, der arbejder for at skabe skånejob til mennesker med kognitive vanskeligheder. KLAP har en række landsdækkende aftaler med virksomheder om at skabe jobmuligheder, ligesom vi har et landsdækkende team af jobkonsulenter som er klar til at hjælpe. KLAP har bla. samarbejde med Sunset Boulevard, McDonalds, Irma, Rema 1000, Silvan, Matas, Færgen, Bilka, Føtex, Steen & Strøm, Danske Diakonhjem, Region Nordjylland og Region Midtjylland.

LUKSUSHUSE.DK

Vidunderligt langt fra hverdagen

STORE **LUKSUSSOMMERHUSE**
MED MASSER AF PLADS

F.eks. 18 personer/
7 soveværelser
torsdag - søndag

kr. **6.200,-**

345/person
(prisen er ekskl. rengøring og forbrug)

HUSE I HELE DANMARK

PLADS TIL ALLE

Hold jeres næste ferie i et
luksussommerhus med **op til 9
soveværelser**, pool, spabad,
billard, bordtennis og dart mm.

WWW.LUKSUSHUSE.DK

Luksushuse.dk · Blytækkervej 8 · 8800 Viborg
Tlf. 87 25 71 65 · info@luksushuse.dk

BØGEVANGSKOLEN

- En fri fagskole i Vejle
- Specialundervisning og STU
- Integreret botræning
- Gøremålsundervisning
- Et levende skolemiljø

OPLEV
historien

MØNTERGÅRDEN
- alle tiders museum

ODENSE BYS MUSEER

WWW.MUSEUM.ODENSE.DK

Udviklingshæmning
og synshandicap

Bofællesskaberne Inge og Sofie Marie
- Ringsted

www.mariehjem.dk/ingesofie
Mail: ingesofie@mariehjem.dk

Bofællesskaberne Inge og Sofie Marie er for unge/voksne med udviklingshæmning og synshandicap, samt moderat fungerende med Autisme spektrum forstyrrelser (ASF) og eventuelle ledsagende udviklingsforstyrrelser og/eller psykiatriske overbygninger. Det er vores mål, at skabe rammerne for et trykt og meningsfyldt liv samt vedligeholde og videreudvikle livskompetencer således, at beboerne på sigt behøver mindre støtte i hverdagen. Vi råder over 36 lejligheder fordelt på 2 huse med hver deres målgruppe, oprettet som 2 bo-afdelinger efter Almenboliglovens §§ 105, stk. 2 samt 110, stk. 2 og 4. Ringsted kommune har godkendt Bofællesskaberne som et privat tilbud og drives som en non-profit selvejende institution under Fonden Mariehjemmene. - Beboerne modtager støtte efter §§ 83, 85 og 87 i SEL.

Det skrev vi...
for 20 år siden

Ny service til LEV's medlemmer

Gratis rådgivning fra 1995

Landsforeningen LEV har længe næret ønske om at udvide rådgivningen for vore medlemmer. Dagligt bliver landsforeningens kontor præsenteret for mange relevante problemstillinger fra medlemmerne – det være sig spørgsmål af arvemæssig karakter, spørgsmål om ankenuligheder, værgespørgsmål, spørgsmål i forbindelse med pensionsudbetaling, forsikringsspørgsmål med mere.

Den eneste begrænsning heri er, at medlemmerne er henvist til at kontakte kontoret i dets åbningstid mellem kl. 9 -15. Det vil man stadig kunne, men fra den 5. januar gives der yderligere mulighed for at kontakte kontoret hver torsdags aften mellem kl. 19 til 21, primært med spørgsmål af juridisk karakter.

Henvendelser vil som regel blive besvaret med det samme. Eventuelt vil henvendelsen, efter aftale med spørgeren, blive videregivet til LEV's administration til fortsat behandling i sekretariatet.

Eventuelt ønske om anonymitet respekteres selvfølgelig fuldt ud. Henvendelse til Helle Larsen er uden omkostninger, idet LEV betaler telefonsamtalen.

Landsforeningen LEV ønsker vores frivillige medarbejder velkommen og håber, at rigtig mange vil få gavn af den nye konsulenttjeneste.

Storebælts Erhvervspark 1
4220 Korsør - Tlf. 5837 7412
www.storebaeltskolen.dk

STRANDBY NET

Sildevej 24 - DK-9970 Strandby

Enhver opgave i
el-installationer udføres...

HARLEV-EL

Aut. El-installatør
Brian Pedersen

Edelhofvej 3
8462 Harlev J

86 94 10 59

Aktivitetsscenteret Kellersvej

Dagtilbud for voksne udviklingshæmmede

Mangfoldighed og muligheder

Fleksibilitet • Oplevelser • Neuropædagogisk tilgang • Dyrehold og ridning
Mulighed for halvtidspladser • Cafe Dukkehuset

Kellersvej 13, 2860 Søborg • Tlf. 39 57 33 60
www.gladsaxe.dk/a-c-kellersvej

Ravnbjerghus

- Opholdssted for børn og unge med psykiske og fysiske handicap

Oddevej 18
9560 Hadsund
Tlf. 98 58 20 55

www.ravnbjerghus.dk

CC BILER

Carsten Christensen • Mobil 4062 4410

Fuglsang Allé 32 • 7000 Fredericia • Tlf. 7550 3103
e-mail: cc@ccbiler.dk • www.ccbiler.dk

IOF.dk

Aftenskolen for voksne med handicap

Nyt program udkommer til august!
Ring 38 60 71 11 for at få det tilsendt.
Du kan også se det på www.iof.dk

IOF er en aftenskole for mennesker med et bevægelses-
handicap i Hovedstadsområdet. Vores undervisning foregår
i lokaler med gode adgangsforhold og særligt udstyr.

Hold din ferie i et af LEVs sommerhuse

Var det noget med en hyggelig ferie på Falster, Vestsjælland, Vestjylland eller Nordjylland i naturskønne omgivelser? Så overvej at booke et af LEVs sommerhuse. Alle sommerhusene er specielt indrettede for mennesker med handicap.

MARIELYST, SYDFALSTER

– stor naturgrund i et attraktivt sommerhusområde.

LØNNE, VESTJYLLAND

– topmoderne sommerhus med adgang til stort badeland.

HALS, NORDJYLLAND

– attraktivt ferieområde på en dejlig naturgrund.

JERUP, NORDJYLLAND

– 8500 m² stor grund og indeholder stor stue med brændeovn, køkken og to soveafdelinger.

VIG LYNG, VESTSJÆLLAND

– i det skønne Odsherred ligger Strandhuset blot få hundrede meter fra vandet.

Læs mere om sommerhusene,
og hvordan de bookes, på lev.dk

FEST I GADE

Seksualvejledere i Aalborg Kommune gør det nu muligt for mennesker med særlige behov at kunne komme en tur i byen i Jomfru Ane Gade på lige fod med andre mennesker

En gruppe af seksualvejledere, der alle arbejder i Aalborg Kommune, har fået den gode ide, at de vil hjælpe mennesker med handicap til at kunne få en glad aften i byen. Alt sammen som frivilligt arbejde.

- Vi tog de første spæde skridt i februar i år til at arrangere diskoteksfester for mennesker med særlige behov. Vi fik kontakt med en aalborgensisk diskoteksejer på Hollywood Boulevard i Jomfru Ane Gade, som tilbød at åbne sit diskotek for lukkede fester for unge med handicap, fortæller Lone Vibe-Pedersen, der er en af initiativtagerne.

Ideen er at give de unge med handicap mulighed for at komme 'i byen' som alle andre unge, men i trygge rammer og med vilkår, hvor der tages hånd om deres særlige behov. Lone Vibe-Pedersen fortæller:

- Der er tale om et initiativ, som giver de unge mulighed for at udleve deres

ungdomsliv, møde andre unge i samme situation og udbygge deres sociale netværk. Samtidig er det et frivilligt projekt, hvor det private erhvervsliv og frivillige aktører med rødder i handicapområdet arbejder sammen om et projekt, der giver rigtig god mening for en gruppe mennesker, der ellers oplever mange begrænsninger i deres møde med omverdenen.

HOLLYWOOD BOULEVARD

Helt konkret er ideen nu kogt ind til, at Hollywood Boulevard tilbyder at afholde lukkede fester for målgruppen fire fredage om året fra klokken 19.00 – 22.30. Målet er at give de unge samme oplevelse af diskoteksbesøget, som en fredag aften i 'Gaden' ellers ville afstedkomme.

Diskoteket stiller personale til rådighed til bar, musik, indgang mv. Festerne er gratis for deltagerne, ligesom det er normal kutyme på restauranterne i Jomfru Ane Gade.

T ADEN

Marie Louise Petersen og Karsten Jensen hygger sig i 'Gaden'!

Seksualvejlederne deltager som frivillige i arrangementerne med al den viden og erfaring, de har fra deres daglige, faglige arbejde med målgruppen.

- Vi vil være til stede på diskoteket, mens festen står på, og supplere diskotekets personale, hvis der opstår behov for dette. Vi har desuden entret med "Natteravnene" på disse aftener. "Natteravnene" er et korps af frivillige, som er til stede i 'nattelivet' for at skabe tryghed gennem en ansvarlig, omsorgsfuld og forebyggende synlig tilstedeværelse i det offentlige rum, fortæller Lone Vibe-Pedersen.

Målgruppen for festerne er unge mennesker med handicap, som bor i egen bolig, hjemme hos forældrene eller i botilbud. Det er op til den enkelte at finde vej til og fra arrangementet. For unge i botilbud kan det betyde, at der kan være behov for at blive ledsaget og/eller transporteret til og fra arrangementet.

- Men inde på selve diskoteket kommer ledsagerne ikke, da vi som de frivillige træder til, hvis der opstår behov for hjælp i en eller anden sammenhæng, siger Lone Vibe-Pedersen.

ENERGI OG FRIHED

Første fest på Hollywood Boulevard i 'Gaden' i Aalborg blev afholdt den 29. maj. Siden har der været afholdt en fest i august. Næste fest bliver afholdt den 4. december.

- Første gang mødte der 70 festglade og forventningsfulde gæster op, som havde en kanon aften. Det var ikke kun helt unge, der kom, men også mennesker der havde en moden alder. Og også anden gang blev det en stor succes.

- Vi frivillige kan bare konstatere, at dette koncept er kommet for at blive. Der er brug for et sted, hvor man mødes uden forældre, pædagoger eller støt-tepersoner. Det at have lov til at være

sig selv giver livsglæde og en frihed, som alle mennesker har brug for. Vi kan se, der opstår nye venskaber, lidt flirt i luften. Det at kunne smage den søde drink, øl eller andet fra baren giver så meget fornyet energi. Livsglæden ved at kunne danse vildt rundt på diskoteksgulvet med eller uden partner giver en frihed ud over alle grænser, siger Lone Vibe-Pedersen.

De frivillige har lavet en lukket facebook-gruppe, hvor billeder og videofilm fra aftenen bliver lagt op, så man kan se, hvordan aftenen har været. Gennem denne facebook-gruppe kan man så også kommunikere med hinanden.

AD

Boformen Gaia
 Præstevænget 3A • 9320 Hjallerup
 Tlf. 98 28 30 20 • www.gaiabo.dk

**3-årig STU for 16-25 årige.
 Med eller uden biltilbud**

Goldschmidtsvej 12
 4760 Vordingborg
 Tlf. 55 34 07 30
 www.enogtyveren.dk

Linde Material Handling

ncnielsen
 7860 Balling • 2690 Karlslunde
 99 83 83 83 • www.nc-nielsen.dk

Marie
 www.mariehjem.dk/lykke

Et nyt bofællesskab for 24 unge med multiple funktionsnedsættelser. Et bofællesskab med masser af plads og moderne teknologi.

Vi har enkelte ledige pladser

Kontakt:
 Forstander Kirsten Borst
 kb@mariehjem.dk
 tlf: 47 38 39 00

v/ Orla Bjerregaard
 Nr. Stenderup 89 • 6051 Almind

7556 1744 • BIL 4044 53 06

Vognmandskørsel 3 og 4 aksel m/hejs kran/grab • Blokvogn • Affald fjernes
 Container, sand, sten, støbemix og flis leveres

Bostedet Centervej
 Bostedet Brunebjerg
 Aflastningsstedet Toppen
 Ungdomskollegiet

Tlf : 79 79 70 90
 E-mail : org-bramdrupdam@kolding.dk

www.org-bramdrupdam.dk

Stjernehusene
 Tlf. 99 82 33 60

*Døgninstitution og aflastningstilbud
 for børn/unge med ADHD*

Jens Kromanns Vej 9
 Snoghøj
 7000 Fredericia
 Tlf. 75 94 56 14

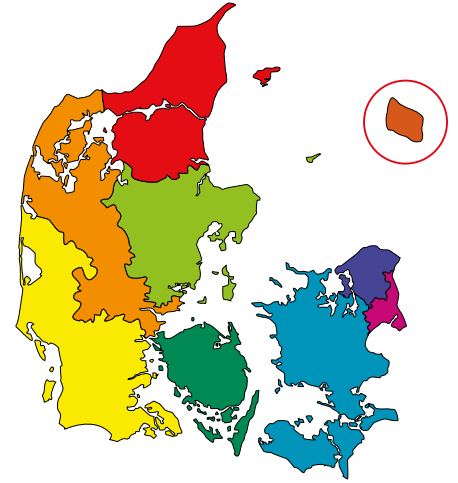
Aftenskolen for udviklingshæmmede.

Ring og rekvirer program for sommerhøjskoler, weekendkurser samt for undervisning i Kolding, Fredericia Vejle, Svendborg og Langeland.

Kemp & Lauritzen
 Vi gør det nemt for dig

EL-INSTALLATION

Roskildevej 12
 2620 Albertslund
 Tlf: 4366 8888
 www.kemp-lauritzen.dk

1000 - 2990

Sponsoreret

stålkonstruktioner – bygningsmedarbejde – elevatorskakte

Smedefirmaet Cuma ApS
Gikrupvej 3 • 2610 Rødovre
CVR 26998965 • cuma@cuma.dk • www.cuma.dk

altaner – trapper – værn – ramper – certifikatsvejsning m.v.

Ejendomsmægler M.D.E. Cand. jur.

MAX MARDORF

Hvidovrevej 406 • 2650 Hvidovre
Telefon 36 77 18 28
(Overfor Hvidovre Sportsstadion)

home

vi vil være din foretrukne ejendomsmægler

**FÅ EN GRATIS
SALGSVURDERING**

Det er os, der er kendt for det hurtige og effektive salg

Mesterlodden 33
2820 Gentofte

Tlf. 39 65 02 07

4000 - 4990

 MARJATTA

Tilbud til mennesker med udviklingsforstyrrelser og udviklingshæmning: Skolehjem, ungdomsuddannelse, vokscentre og værksteder

Strandvejen 15 • 4733 Tappernøje • Tlf. 55 96 51 19
E-mail: marjatta@marjatta.dk • www.marjatta.dk

7000 - 7990

CSV vejle

Center for specialundervisning for unge og voksne

STU

Særlig Tilrettelagt Ungdomsuddannelse

Sølsikkevej 6 • 7100 Vejle
Tlf. 76815555 – www.csv-vejle.dk

8000 8990

**Ortopædisk
Håndskomager**

Silkeborgvej 235 – 8230 ÅBYHØJ
Tlf. +45 86 15 21 77 – Fax +45 86 15 21 32
E-mail: r.h.haandskomageri@mail.tele.dk

HADRULUND

...et tilbudsbud for uddannelsesvære børn og voksne

Hadrupvej 41 • DK 8350 Hundslund
www.hadrulund.dk
Tlf. 86 55 08 09

Center for Voksne med Autisme og ADHD

Tingagergården

Botilbud

Tilst Skolevej 17 • 8381 Tilst
8713 2377
aarhus.dk/cvaa

hulegården

botilbud til voksne mennesker med funktionsnedsættelse

Et inkluderende fællesskab

København, DK web: hulegaerden@proton.dk tlf. +45 36 38 07 00 Rindøvej 31b • 174 2405 Brøndby

Læs af livet Læs i livet Læs i livet

Du bor i et af vores ni selvstændige huse, hvor du selv deltager i at få huset til at fungere. Det handler om at være deltagende i et fællesskab, læring og udvikling. Vi hjælper dig til at finde uddannelse, arbejde eller beskæftigelse.

Du er altid velkommen til at ringe.

Mangler du et foreningsblad, eller har du allerede ansvaret for et, kan vi tilbyde at løfte opgaven med produktionen. Et foreningsblad er ofte det vigtigste bånd mellem forening og medlemmer.

Vi har mange års erfaring og kan være behjælpelige med layout, tryk, distribution og eventuelt annoncesalg til hel eller delvis finansiering af bladet.

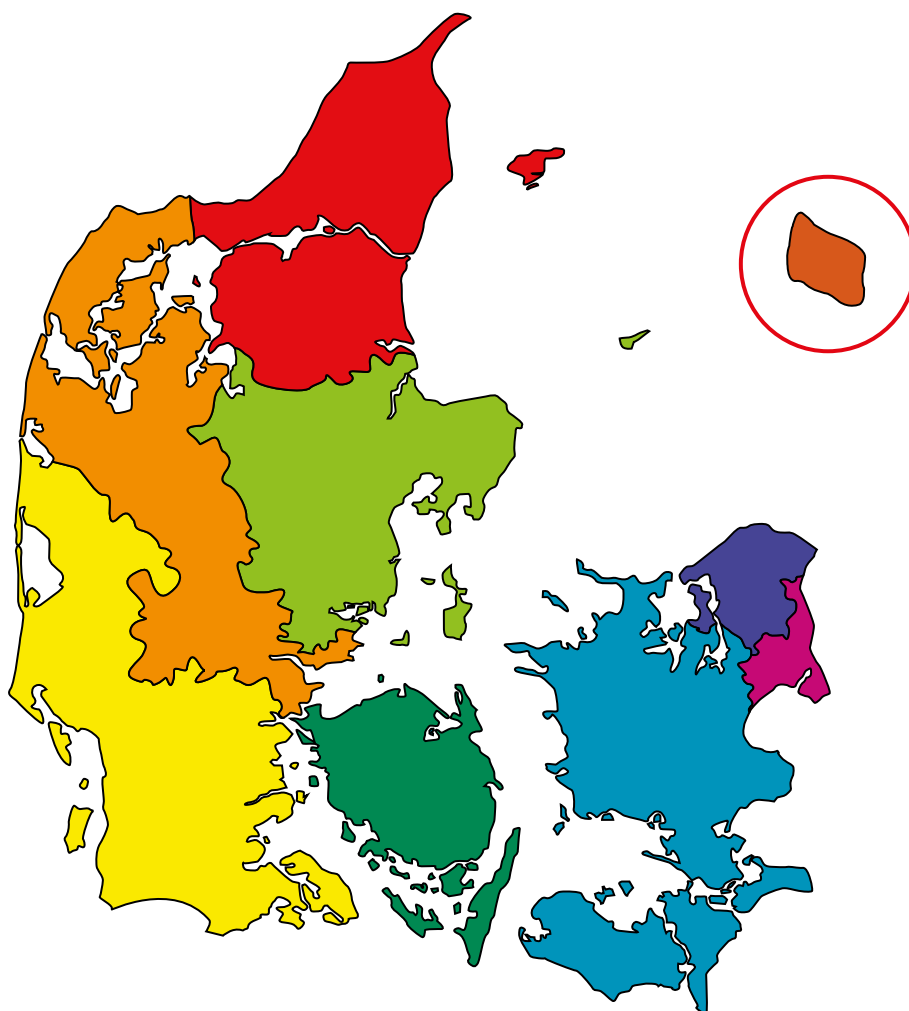
Vi kan også altid give et godt tilbud på dine øvrige tryk opgaver, f.eks. programmer, billetter, plakater, flyers og visitkort.

Kontakt os for en uforpligtende snak, vi deler gerne ud af vores erfaring...

Tænk anderledes

FL Reklame · Agerbakken 21 · 8362 Hørning · fl@flreklame.dk · t. +45 7022 1870

Nye i LEVs sekretariat

Lars Ege er startet som frivillig i LEVs sekretariat. Han bistår med forskelligt kommunikationsarbejde. Lars har arbejdet på handicapvidenscentre i mange år og senest fem år i Socialstyrelsen på området sjældne handicap.

Tina Mou Jakobsen er startet i LEVs sekretariat som politisk konsulent. Fokusområder er uddannelse, arbejdsmarked og sundhed. Tina kommer fra en stilling som akademisk medarbejder i sekretariatet for Det Centrale Handicapråd (DCH).

Mithi Albrichtsens er startet i en stilling fordelt mellem rådgivningen i LEV og jobindsatsen i KLAP. Mithi er blandt andet uddannet socialrådgiver og har arbejdet i en børn- og ungeforvaltning samt på botilbud og herberg i voksenpsykiatri og handicap. Senest har hun arbejdet som social vicevært i Tingbjerg.

LEV's NYHEDSBREV

Her er et udpluk af de artikler, vi har bragt i LEVs nyhedsbrev de seneste måneder:

- **Ændring af servicelov tages op igen**
- **Skal valglofter betales af de handicappede?**
- **Foreslået tvangsflytning er lovstridig og uetisk**

Hvis du vil følge med i, hvad der sker vedrørende mennesker med udviklingshæmning, så tegn et abonnement på LEVs nyhedsbrev. Du skal bare gå ind på www.lev.dk og klikke på "Tilmeld dig LEVs nyhedsbrev" nederst på forsiden.

Minister vil have handicapsager undersøgt

Social- og indenrigsminister Karen Ellemann (V) har bedt Statsforvaltningen undersøge Odense Kommunes behandling af handicappede børn og unge, skriver Fyens Stiftstidende.

Ministeren har taget affære, fordi 124 forældre samstemmende har klaget til ministeren, fordi de mener, kommunen systematisk bryder loven.

Overordnet går kritikken på, at kommunen ikke overholder lovgivningen, fordi forvaltningen undlader at lave konkrete, individuelle vurderinger af børnene inden afslag på hjælp, og fordi Ankestyrelsens afgørelser ikke bliver fulgt.

De 124 klager kommer under en måned efter, at DR afslørede, at Odense lukkede sager om udsatte børn på et ulovligt grundlag. Kommunen skelede kun til økonomi og ikke barnets bedste – og det er ulovligt. Afsløringen førte til, at den daværende børne- og ungedirektør blev fyret, og at op mod 180 børnesager blev taget op igen.

Sager om udsatte og handicappede børn ligger i samme afdeling i forvaltningen, så man vil nu undersøge, om det er de samme mekanismer, der har gjort sig gældende i forbindelse med sagerne om handicappede børn.

SOCIALMINISTEREN PÅ HILSE-PÅ-VISIT

Socialminister Karen Ellemann (V) var midt i september på besøg i Handicaporganisationernes Hus i Høje Taastrup. Her mødte hun en række repræsentanter fra flere af de organisationer, der er medlem af Danske Handicaporganisationer. Herunder LEVs landsformand Sytter Kristensen.

Socialministeren var blandt andet rundt til tre mindre hilse-på-møder, hvor seks-syv organisationer hver havde nogle ganske få minutter til at præsentere organisationen og en udvalgt mærkesag.

LEVs landsformand valgte at give Karen Ellemann et indblik i den ekstremt sårbare situation, som nogle mennesker med udviklingshæmning befinder sig i. Sytter Kristensen udtrykte i den forbindelse sin bekymring for effekten af økonomiaftalen med KL. "Vi kan allerede nu se, hvad der lægges op til i de kommunale budgetter rundt omkring. Der er rigtig mange besparelser på hjælpen til

mennesker med udviklingshæmning og med voldsomme konsekvenser", sagde landsformanden blandt andet.

Sytter Kristensen forklarede desuden, at mange udviklingshæmmede er i en særlig vanskelig situation, når der skæres ned på hjælpen. Deres retssikkerhed er alvorligt truet, hvis ikke der er nogen, som kan hjælpe dem med at forstå – og eventuelt klage over – en kommunal afgørelse. Og der er desværre mange, som ikke har pårørende eller en værge, der kan hjælpe med en klage.

Karen Ellemann noterede flittigt, mens hun lyttede til de mange input fra LEV og de øvrige handicaporganisationer. Hun rundede af med at fortælle, at hun også er bekymret over den aktuelle tilidskrise mellem kommunerne og mennesker med handicap. Hun tilkendegav, at hun ville tage initiativ til, at dialogen blev genoprettet.

Et drømmespind

"Et Drømmespind" er en installation med afsæt i teaterforestillingen med samme titel, som i 2014 blev skabt i et samarbejde mellem Odsherred, Holbæk og Kalundborg kommuner. Herudover medvirkede medlemmer fra korprojektet "Stemmer fra Odsherred".

Forestillingen blev skabt af Glad Teater og spillet af personer med funktionsnedsættelse fra de pågældende kommuner.

"Et Drømmespind" har nu udviklet sig til en installation skabt af fantasifulde

elementer fra forestillingen, der inviterer dig ind i en eventyrlig verden – en rejse ind i underbevidsthedens mystiske univers, som Glad Teater selv formulerer det. Installationen er skabt af scenograf Filippa Berglund, der også var scenograf på selve forestillingen, og scenografisk assistent Hjalte Hermind.

"Et Drømmespind" skal nu på turné rundt til de tre kommuner, der bidrog til forestillingen.

FN retter kritik mod EU's handicapindsats

EU har været ved eksamensbordet i FN for første gang. Emnet var Handicapkonventionen, som er den første internationale menneskerettighedskonvention, EU har ratificeret.

FN's Handicapkomité er nu kommet med sine anbefalinger til EU, og de vidner om, at komitéen er uimponeret over EU's foreløbige indsats for at få konventionen indført i EU's lovgivning og praksis. Komitéen peger blandt andet på, at EU-Kommissionen selv er gjort til en del af den uafhængige mekanisme, som skal overvåge gennemførelsen af konventionen i EU.

"Det giver sig selv, at EU-Kommissionen med den centrale rolle, den spiller i EU's lovgivningsprocesser, ikke kan forholde sig objektivt og uafhængigt til, hvordan EU gennemfører konventionen. Derfor er Institut for Menneskerettigheder helt enig med Handicapkomiteen i, at Kommissionen ikke fremover kan tage del i det arbejde," siger Maria Ventegodt Liisberg ifølge menneskeret.dk.

Handicapkomitéen efterlyser samtidig et generelt forbud mod diskrimination af personer med handicap både inden for og uden for arbejdsmarkedet.

"Desværre ser det ikke ud til, at vi i Danmark får et diskriminationsforbud, før det bliver vedtaget i EU. Det betyder, at personer med handicap i Danmark fortsat ikke er beskyttet med diskrimination uden for arbejdsmarkedet."

Derudover opfordrer Handicapkomitéen EU til at sikre, at alle de rettigheder, som gives til borgere i EU, gøres tilgængelige for personer med handicap på lige fod med alle andre EU-borgere. Det gælder for eksempel adgangen til sundhedsydelser på tværs af grænser.

Få inspiration til indsatsen for børn med handicap

Det er en stor udfordring at sikre et barn med handicap den helt rigtige indsats, så barnet får de bedste udviklingsmuligheder og den størst mulige mestring og trivsel i dagtilbud, skole og hjem.

Socialstyrelsen udgiver derfor nu et nyt hæfte om trænings- og rehabiliteringstilbud for børn med handicap i kommunale § 32 og § 36-tilbud. Hæftet sætter fokus på indsatserne for børn, der har betydeligt og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, og som har behov for træning og behandling.

Det nye inspirationshæfte indgår i et større tema om trænings- og rehabiliteringstilbud. Det samlede tema har fokus på at sikre barnet og familien en helhedsorienteret, inddragende og målrettet indsats, der kommer hele vejen rundt om barnet. Temaet henvender sig derfor også til mange grupper af fagpersoner, som har kontakt med målgruppen, for eksempel sagsbehandlere og pædagoger.

TEATERSATSNING AF EN ANDERLEDES STØBNING

Et anderledes egnesspill! Sådan præsenteres forestillingen "Myten om Stenene", der får premiere til maj næste år.

Porskær Stenhus i Nationalparken Mols Bjerge danner rammen om den store, musikalske teatersatsning. Den væver historier om Agri-vikinger sammen med fortællingen om Porskær-stenen. I forestillingen placeres stendyssens oprindelse og betydning i en historie om overlevelse, kærlighed, frygt og overmenneskelige kræfter.

I de kommende måneder skal kor, musikere og skuespillere fra Djursland samt elever med udviklingshæmning fra Djursland Folkehøjskole samles og sammen med instruktøren Pierre Miehe-Renard begynde arbejdet med forestillingen.

"Det er en kæmpe drøm at få lov til at lave dette store fællesprojekt sammen med lokale foreninger og skoler på Djursland. Og at bringe vores elever ind i en teaterverden – på lige fod med de professionelle skuespillere, musikerne, amatørerne, korene og alle de frivillige," siger Mai Wied, der som teaterlærer på Djursland Folkehøjskole er idékvinde og drivkraft bag projektet, til Randers Amtsavis.

Mai Wied har i flere år haft projektet i tankerne. De sidste brikker faldt på plads med en donation på 300.000 kroner fra fonden "Kelstrup Strand".

"Myten om stenene" opføres 27. og 28. maj 2016.

LANDSFORENINGEN LEV

– udvikling for udviklingshæmmede

LANDSKONTOR:

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup

Telefon: 3635 9696

E-mail: lev@lev.dk

Web: www.lev.dk

KONTOR- OG TELEFONTID:

Mandag til torsdag: 9.00-16.00

Fredag: 9.00-13.00

Bankkonti i AL-Bank:

5332 0245153 (gaver og bidrag)

5323 0382733 (kontingenter m.v.)

LANDSFORMAND:

Sytter Kristensen

Tlf. 4016 8044

e-mail: sk@lev.dk

NÆSTFORMAND

Tonny Mortensen

Tlf. 2168 6273

e-mail: tm@lev.dk

LEV BLADET:

Nr. 6/64. årgang 2015

ISSN: 1903-7937

PROTEKTOR:

Hendes Majestæt

Dronningen

MEDLEM AF:

Inclusion International

NSR – Nordisk Samarbejdsråd

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Sytter Kristensen

REDAKTION:

Arne Ditlevsen, Sytter Kristensen,

Jeppe Sørensen, Hans Andersen,

Thomas Gruber, Tina Mou Jakobsen

FORSIDEFOTO:

Portrætter af borgere fra JAC i

Gentofte samt fra LEVs arkiv.

STOF TIL BLADET SENDES TIL:

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup

Telefon: 3635 9696

Telefax: 3635 9697

E-mail: redaktion@lev.dk

Indsendte bidrag afspejler ikke

nødvendigvis LEVs holdninger.

DEADLINE:

Deadline for LEV 7/2015 er 23. oktober. Bladet udkommer 13. november.

ANNONCEKSPEDITION:

FL Reklame

Damgårdsvej 46, Gram

8660 Skanderborg

Tel. 8793 3788

Email: fl@flreklame.dk

OPLAG: 8.000 stk.

LAYOUT OG TRYK:

Synergi Reklamebureau Webureau

LEVS RÅDGIVNINGSTJENESTE:

Mandag og tirsdag: Kl. 10.00-12.00.

Ring på tlf. 8038 0888.

LEV betaler samtalen.

E-mail: raadgivningen@lev.dk

Assens/Middelfart/Nordfyn

Ingrid Rasmussen

Tlf. 6445 1562

e-mail: ingrid.rasmussen@kabelmail.dk

Billund

Mette Andersen

Tlf. 2870 3091

e-mail: flintemarken@gmail.com

Bornholm

Svend Pedersen

Tlf. 2151 0399

e-mail: svendp07@gmail.com

Djursland

Per Sørensen

Tlf. 8639 4881

email: sorensen.ahorn6@mail.tele.dk

Dragør/Tårnby

Johnny Fredelund

Tlf. 2468 2354

e-mail: hjfredelund@yahoo.dk

Egedal

Jane Villemoes

Tlf. 4031 7597

e-mail: janevillemoes@msn.com

Esbjerg/Fanø

Dorthe Højriis Thomsen

Tlf. 7545 0383

e-mail: dhtprivat@mail.dk

Favrskov/Skanderborg

Lone Thykær

Tlf. 8691 1070

e-mail: thykeer@webspeed.dk

Faxe/Vordingborg/Stevns

Winnie Lindner Pedersen

Tlf. 2945 8313

e-mail: winnie_lindner@mail.tele.dk

Fredensborg/Hørsholm/Rudersdal

Flemming Sundt

Tlf. 4586 1707

e-mail: flemmingsundt@gmail.com

Frederiksberg

Kirsten Bartroff

Tlf. 3871 3158

e-mail: kirsten.bartroff@kreds.lev.dk

Frederikssund

Ninette Hartwich

Tlf. 4738 4010

e-mail: lev.frederikssund@gmail.com

Furesø

Sine Holm

Tlf. 4498 4454

e-mail: sine.holm@biomerieux.com

Fåborg-Midtfyn/Ærø

Ulla Stick

Tlf. 6268 1987

e-mail: ulla.stick.kredslev@mail.dk

Gentofte

Jens Christian Pedersen

Tlf. 3968 2056

e-mail: jcpedersen@gmail.com

Gladsaxe

Alice Rasmussen (kontaktperson)

Tlf. 3969 5852

e-mail: alice.rasmus@webspeed.dk

Greve

Allan Jørgensen

Tlf. 4390 8963

e-mail: allan_joergensen@mail.dk

Haderslev

Solvej Laugesen

Tlf. 7484 1665

e-mail: solvej1954@gmail.com

Halsnæs

Rita Simonsen

Tlf. 4971 9471

e-mail: ritas@os.dk

Hedensted/Horsens

Dorrit S. Haulrich

Tlf. 7589 7919

e-mail: dokinira@hotmail.com

Helsingør

Jacob Svendsen

Tlf. 4922 6162

e-mail: jacob.svendsen@pol.dk

Herlev

Malene Hyldekrog

Tlf. 2467 3179

e-mail: malene@hyldekrog.dk

Hillerød/Allerød

Dorthe Kann

Tlf. 4826 1050

e-mail: dkann@dadlnet.dk

Holbæk

Morten Løvschall

Tlf. 5917 3917

e-mail: morten@lovschall.name

Høje Taastrup

Erik Petersen

Tlf. 2211 3430

e-mail: svane1@post11.tele.dk

Kalundborg

Søren Hansen

Tlf. 5950 7416

e-mail: sdh@dbmail.dk

Kerteminde

Laurits Nielsen

Tlf. 6534 1509

e-mail: lauhed1@gmail.com

Kolding

Inge Stausholm

Tlf. 7553 1320

e-mail: inge@istausholm.dk

København

Danielle Pröschold

Tlf. 4013 7016

e-mail: danielle@proschold.dk

Køge

Ulla Fougst

Tlf. 5682 2369

e-mail: u.fougst@yahoo.dk

Lolland-Falster

Kari Nordeide

e-mail: kari.nordeide@gmail.com

Morsø

Lone Øst

Tlf. 9776 4698

e-mail: zenofexxx@sol.dk

Nyborg

Ole Skovsboell

Tlf. 4029 6097

e-mail: skovsboell@hotmail.com

Næstved

Hanne Kristensen (kontaktperson)

Tlf. 2291 5746

e-mail: larskristensen@stofanet.dk

Odder/Samsø

Tom Møller Jensen

Tlf. 3020 9133

e-mail: tom.m.jensen@gmail.com

Odense

Ib Poulsen

Tlf. 5386 1402

e-mail: ib.poulsen@gmail.com

Odsherred

Dorthe Pedersen

Tlf. 2120 8284

e-mail: dorthe.pedersen@hotmail.com

Randers

Preben Schmidt

Tlf. 8640 2217

e-mail: preben@achtonschmidt.dk

Ringsted

Mona Williams
Tlf. 5764 3584
e-mail: lev.ringsted@gmail.com

Roskilde/Lejre

Bjørn Lykke Sørensen
Tlf. 6172 0976
e-mail: bohslm29@gmail.com

Rødovre

Tom Olsen
Tlf. 2021 3651
e-mail: tom-riechmann@post.tele.dk

Silkeborg

Anders Christensen
Tlf. 8684 6221
e-mail: anderschristensen1976@gmail.com

Skive

Jørn Bruun
Tlf. 3023 5517
e-mail: bruun.skive@youmail.dk

Slagelse/Sorø

Gitte Larsen
Tlf. 58376012
e-mail: gla@attheweb.dk

Solrød

Carsten Wærns
Tlf. 5614 4125
e-mail: waerens@webspeed.dk

Svendborg/Langeland

Frank E. Jensen
Tlf. 6222 1490
e-mail: edelberg@stofanet.dk

Sønderborg

Finn Schmidt (kontaktperson)
Tlf. 2532 0805
e-mail: fluefinn43@gmail.com

Thisted

Gerda Kobberøe (kontaktperson)
Tlf. 9793 7444

Tønder

Jens Ellekjær
Tlf. 7472 4094
e-mail: je@kreds.lev.dk

Varde

Ole Lennart
Tlf. 2170 0359
e-mail: familien-lennart@mail.dk

Vejen

Finn Nygaard
Tlf. 7552 4740
e-mail: finn@asbovej.dk

Vejle

Kirsten Marie Sørensen
Tlf. 2176 3921
e-mail: ksorensen@stofanet.dk

Vendsyssel

Fridolin Laager
Tlf. 9847 9116
e-mail: laagerf@gmail.com

Vestegnen

Niels Tobiasen
Tlf. 2420 1624
email: lev.vestegnen@kreds.lev.dk

Vestjylland

Kurt Veise
Tlf. 6140 9025
e-mail: kurt.veise@lev-vestjylland.dk

Viborg

Susanne B. Andersen
Tlf. 2822 0596
e-mail: susannebandersen5@gmail.com

Aabenraa

Magny Jønch
Tlf. 7452 6472
e-mail: magnyjonch@webspeed.dk

Aalborg/Himmerland

Anders Hind
e-mail: hindanders@gmail.com

Aarhus

Anni Sørensen
(konstitueret formand)
Tlf. 2628 3083
e-mail: anni.soerensen6@skolekom.dk

Angelmanforeningen i Danmark

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail: angelmanforeningen@gmail.com
www.angelman.dk

Danske Døvblindfødtes Forening

Vibeke Faurholt
Tlf. 9885 4332
e-mail: faurholt@mail.tele.dk
www.ddbf.info

Dansk Forening for Tuberøs Sclerose

Liselotte W. Andersen
Tlf. 8627 7714
e-mail: brandersen@webspeed.dk
www.tsdanmark.dk

Den danske CDG-forening

Pia Seitzberg
Tlf. 3512 5125
e-mail: johnnymadsen@email.dk
www.cdg.dk

Handicappede børn og unge uden diagnose

Anja Grevinge
Tlf. 6178 0508
e-mail: hbudmail@gmail.com
www.hbud.dk

Landsforeningen for Rubinstein-Taybi Syndrom

Karin Kirkedal Hansen
Tlf. 3116 5559
e-mail: kirkedal.hansen@jafnet.dk
www.Rubinstein-TaybiSyndrom.dk

UniqueDanmark

Dorte Vestergren Møller
e-mail: dorte@uniquedanmark.dk
www.uniquedanmark.dk

Kristelig Handicapforening

Thomas Bjerg Mikkelsen
e-mail: formand@k-h.dk
www.k-h.dk

Smith-Magenis Syndrom Forening

Pernille Fox
Tlf. 2763 8808
e-mail: pernille@smithmagenis.dk
www.smith-magenis.dk

Landsforeningen Downs Syndrom

Thomas Hamann
Tlf. 2129 6675
email: donluffe@me.com
downssyndrom@downssyndrom.dk
www.downssyndrom.dk

Landsforeningen for Fragilt X syndrom

Eva Bryld
Tlf. 2349 0317
e-mail: formand@fragiltx.dk
www.fragiltx.dk

Dansk Forening for Williams Syndrom

Mette Grentoft
Tlf. 2261 2760
e-mail: mettegrentoft@gmail.com
www.williams-syndrom.dk

Landsforeningen for Prader-Willi Syndrom

Jytte Helgogaard
Tlf. 2167 1299
e-mail: jyttehelgogaard@tdcadsl.dk
www.prader-willi.dk

Landsforeningen for Sotos Syndrom

Yvonne Wounlund
Tlf. 6447 1090
e-mail: yvonne-wounlund@mail.dk
www.sotosyndrom.dk

Landsforeningen Rett Syndrom

Martin Jagd Nielsen
Tlf. 2170 3314
e-mail: martin@rett.dk
www.rett.dk

ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund

Lars Gjermandsen
Tlf. 7572 4688, Fax 7572 4633
e-mail: ulf@ulf.dk
www.ulf.dk

Copyright:

LEV må gerne kopieres og på anden måde anvendes, hvis kilden tydeligt angives.

Et eksemplar af den pågældende publikation bedes tilsendt LEVs redaktion. ISSN 1903-7937

Byggeri af fritids- og helårshuse

STENHØJ HUSENE

Industrivej 11 · Vangen · 9900 Frederikshavn
Tlf. 9847 9055 · www.stenhøj-husene.dk

REPARATION · NYBYGGERI

Vi udfører og giver gerne uforbindende tilbud på alt indenfor:

VVS

- naturgas
- solvarme
- vand
- varme
- sanitet

Ribe V·V·SERVICE

75 42 06 21

Ribe VVS Service A/S
Ørstedsvvej 1 · 6760 Ribe

Center for Specialundervisning for Voksne
Bystævneparken 20 A · 2700 Brønshøj
Tlf. 3526 4411
Hjemmeside: www.csv.kk.dk
Mail: csv@csv.kk.dk

CSV - Center for Specialundervisning for Voksne i København

Tilbyder kompenserende specialundervisning for udviklingshæmmede og sent udviklede. Undervisningen bliver tilrettelagt ud fra individuelle behov og går ud på at understøtte deltagerens personlige udvikling og forbedre mulighederne for at deltage i samfundslivet. Det er deltagerens undervisningsmål og behov, som styrer indholdet i undervisningen. Eksempler på indhold kan være demokrati, arbejdsliv, kærlighed, musik, billedkunst, drama, computer m.v.

Undervisningen foregår på små hold eller som eneundervisning, almindeligvis én til to gange om ugen.

UNGDOMSUDDANNELSESCENTER MAGLEMOSEN BALLERUP

Ungdomsuddannelse under STU

Ungdomsuddannelsescenter Maglemeden er et uddannelsesstilbud til unge mennesker mellem 16 og 25 år. Uddannelsesstilbuddet gives til unge udviklingshæmmede, der efter endt grundskoleundervisning, fortsat har behov for specialundervisning, værkstedsaktivitet eller tilsvarende som forberedelse til voksenlivet og som ikke kan indgå i de ordinære uddannelsesstilbud. Der kan tilrettelægges særlige forløb under Lov om specialundervisning for voksne.

- Individuelt tilrettelagt uddannelsesstilbud
- Undervisningsaktiviteter, eksterne praktikforløb, liniefag
- Sociale og pædagogiske aktiviteter
- Optagelse kan foregå løbende

Maglemeden 1 · 2750 Ballerup · Tlf. 44 77 61 01 · maglemeden@balk.dk · www.maglemeden.dk

VI TILBYDER ET KULTUROPHOLD

MED ADGANG TIL AROS ELLER DEN GAMLE BY I AARHUS

- 1 x overnatning i standard dobbeltværelse
- 1 x adgang til Aros eller Den gamle By
- 1 x 2-retters middag
- 1 x aftenkaffe med sødt
- 1 x morgenbuffet

Enkeltværelsestillæg kr. 300,- pr. dag

**KUN
695,-
PR. PERSON**

HOTEL ÅRSLEV KRO

Tlf. 86 26 05 77 · hotel@arslevkro.dk · www.hotelaarslevkro.dk

Beskæftigelse Chaplin

Café, køkken, bolcher, 3D, butik, pedel

Et rigtigt arbejde...

I Chaplins beskæftigelsestilbud er medarbejderne i front i den daglige drift. Her varetager de hver deres arbejds- og ansvarsområder. Et professionelt pædagogisk personale arbejder parallelt med medarbejderne og yder den enkelte og de forskel- lige teams støtte og vejledning.

...med en vifte af muligheder

Vil du lære at lave bolcher?
Eller løse håndværks- og pedelopgaver?
Vil du designe smykker?
Ekspedere kunder i en stor strøgbutik?
Eller vil du hellere tilberede og anrette mad til mange gæster?
Vil du servere på byens bedst besøgte café i hjertet af Helsingør?
Vil du lære at arbejde med 3D print?
Chaplin har det hele.

Chaplin

BO, BESKÆFTIGELSE OG UDDANNELSE
www.Chaplin.as Tlf: 23499291

**BELIEVE IN
YOURSELF**
WWW.GRANHØJEN.DK

GRANHØJEN TILPASSER RAMMERNE TIL DEN ENKELTE FOR AT SKABE ET MENINGSFYLDT LIV.

Det helhedsorienterede forløb er afgørende for den enkelte borger, derfor samarbejder Granhøjen med forskellige aktører, indenfor aktivering og beskæftigelse, for altid at kunne skræddersy tilbud, så de passer til den enkeltes funktionsniveau.

*Stimuler sanserne
og udfold mulighederne*

LÆS MERE PÅ VORES HJEMMESIDE

Granhøjen

SPECIALPSYKIATRISK BEHANDLING

Blindestræde 1, 4300 Holbæk, Tlf.: + 45 5993 2301
kontakt@granhojen.dk, www.granhøjen.dk

EngleForEvigt.dk

Ja vi er handicappede, og kan noget med musik!

**Sang & guitar
nygge og fest
stort som småt
vi spiller godt**

**Kontakt Erik
26 62 39 61
Erik@EngleForEvigt.dk**

**Wimmersvej
Et danse orkester
90% Bamse sange**

POST

PP DANMARK

Magasinpost SMP
ID-nr. 42104

JEG ER UNG OG HAR
UDVIKLINGSHÆMNING - KAN
DET OVERHOVEDET LADE SIG
GØRE, AT JEG FÅR
EN FORSIKRING?

JEG BOR I ET
BOFÆLLESSKAB, ER DET
SÅ MULIGT AT FÅ EN
FORSIKRING, DER IKKE KOSTER
FOR MEGET?

JEG HAR ET HANDICAP,
SÅ DERFOR ER DER INGEN
FORSIKRINGSSKABER, DER
VIL FORSIKRE MIG.

NÅR MAN ER
UDVIKLINGSHANDICAPPET,
SÅ HJÆLPER KOMMUNEN DA
MED EN FORSIKRING,
GØR DEN IKKE?

HVAD KAN DER SKE I
MIT LIV, SOM GØR, AT DET
ER NØDVENDIGT, AT JEG
FÅR EN FORSIKRING?

Forsikring

- er det overhovedet noget for mig?

Er dette tanker, du kan nikke
genkendende til?

Så kunne HANDI Forsikrings-
service være en god mulighed
for at få svar på dine spørgs-
mål om forsikring.

Vi tilbyder forskellige
forsikringsmuligheder til
mennesker med udviklings-
hæmning og andre handicap.

Ring til os og hør nærmere.

CODAN **HANDI**
Forsikringservice

HANDI Forsikringservice

Tlf. 3635 9640

[mandag-torsdag kl. 9-15:30]

Email: handi@lev.dk